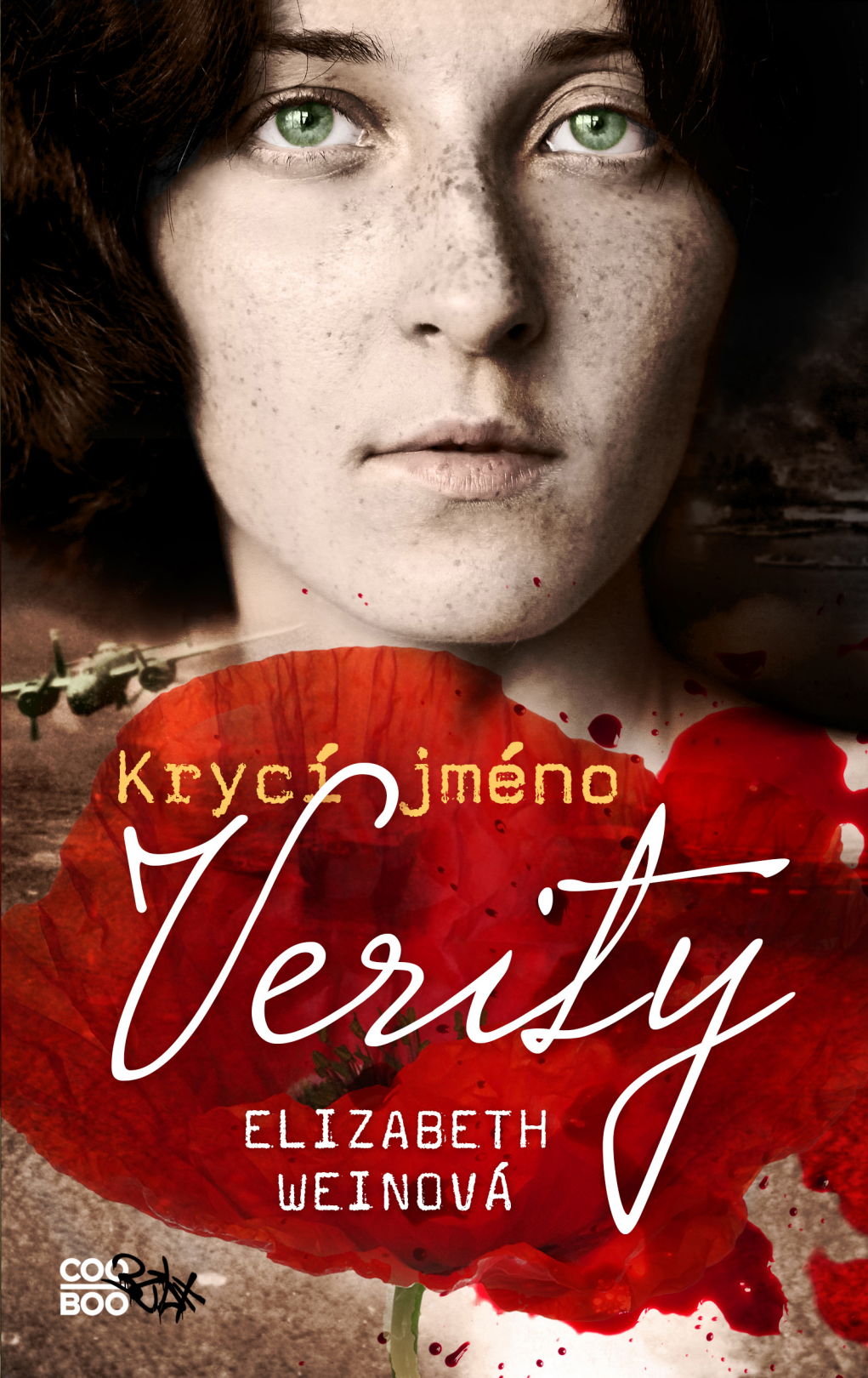

Krycí jméno
Verity
ELIZABETH
WEINOVÁ
COOBOO

Krycí jméno

Verity

ELIZABETH
WEINOVÁ

Krycí jméno Verity



Přeložil Petr Eliáš

Copyright © 2012 by Elizabeth Gatland
Translation © Petr Eliáš, 2015
Cover © Dodo Dobrík, 2015

ISBN 978-80-7447-902-1

Amandě
– Jsme dokonalá dvojka.

Je třeba mít na paměti,
že pasivní odpor je stejně
důležitý jako sabotáž.

– *Manuál výzvědné služby SOE*
„Metody pasivního odporu“





Část první

Verity

Ormaie 8. XI. 1943 JB-S

Jsem srab.

Chtěla jsem být statečná. Předstírala jsem odvahu, to mi šlo odjakživa. Dvanáct let jsem nedělala nic jiného, než že jsem si s pěti staršími bratry hrála na bitvu u Stirlingu – ačkoli jsem holka, nechali mě dělat Williama Wallace, prý snad našeho předka. Pronášela jsem totiž před bojem ty nejplamennější projevy. Kristepane, jak já se minulý týden snažila. Bože můj, snažila jsem se. Ale teď už je jisté, že jsem srab. Po tom absurdním kšeftu, co jsem uzavřela s SS-Hauptsturmführerem von Lindenem, o tom není pochyb. A prozradím všecko, co budete chtít, všecko, na co si vzpomenu. *Do nejmenších podrobností.*

Jak jsme se tedy dohodli? Píšu to sem, abych si to srovnala v hlavě. „Zkusíme to jinak," řekl mi von Linden. „Čím by ses nechala podplatit?" A tak jsem mu řekla, že bych chtěla zpátky oblečení.

Teď už to působí malicherně. Určitě čekal, že mu vmetu do tváře něco jako „Dejte mi svobodu" nebo „Vítězství" nebo něco velkorysejšího, jako třeba „Přestaňte si zahrávat s tím nebohým francouzským odbojářem a dopřejte mu milosrdnou smrt". Anebo něco, co by aspoň trochu víc souviselo s mou současnou situací, jako „Nechte mě prosím vyspat" nebo „Dejte mi najíst" nebo „Odvažte mě konečně od té traverzy, u které jsem už tři dny zády při-

vázaná“. Ale já byla ochotná vydržet bez spánku a jídla, jen kdybych u toho nemusela být svlečená do spodního prádla – místy poměrně špinavého a vlhkého. Taková HANBA. Teplo a důstojnost flanelové sukně a vlněného svetru pro mě teď znamenají daleko víc než vlastenectví nebo morálka.

A tak mi von Linden mé oblečení kousek po kousku prodával. Samozřejmě kromě šátku a punčoch, ty mi vzali hned, abych se jimi neuškrtila (a že bych to bývala zkusila). Svetr mě stál *čtyři sady šifrovacích klíčů* – celou řadu šifrovacích básniček, hesel a frekvencí. Nato mi von Linden vrátil svetr, jako závdavek. Už na mě čekal v cele, když mě po těch třech otřesných dnech konečně odvázali. Nejdřív jsem si ho vůbec nedokázala oblíknout, ale už jenom přehodit si ho přes ramena jako šál bylo příjemné. Teď už jsem se do něj konečně dostala a asi ho nikdy nesundám. Sukně a blůza stály o dost míň a boty jsem dostala jen šifru za kus.

Dohromady existuje jedenáct sad kódů. Za poslední jsem měla dostat spodničku. Všimněte si, že mi věci vrací od svrchních ke spodním, abych si musela projít tím utrpením svlékání pokaždé, když mi dají něco dalšího. On se jako jediný nedívá – když jsem nadhodila, že přichází o velkolepou podívanou, pohrozil, že mi to zase všechno sebere. Měl první příležitost prohlédnout si škody, co napáchal, a on se na své mistrovské dílo ani nepodívá – zvlášť ruce se mu povedly. Taky jsem se poprvé po dlouhé době dokázala postavit a chtěla jsem mu to předvést. Nakonec jsem se rozhodla, že se obejdu bez spodničky, aspoň se nebudu muset zase svlékat, a poslední sadu šifer jsem vyměnila za inkoust a papír – a taky za chvíli času.

Von Linden mi řekl, že mám dva týdny a papíru dostanu, co budu chtít. Stačí jen vyklopit všechno, co si pamatuju o britské válečné politice. A já to udělám. Von Linden mi připomíná kapitána Hooka, je to taky mizera, ale přitom čestný chlap, a já jsem s tou svou naivní představou, že bude hrát podle pravidel a dodrží slovo, trochu jako Petr Pan. Zatím ho tedy drží. Aby mi rozvázal jazyk,

dal mi takové pěkné smetanové papíry s vyraženým erbem hotelu Château de Bordeaux, který v téhle budově býval dřív. (Nikdy bych nevěřila, že se francouzský hotel může proměnit v něco tak zlověstného a bezútěšného, kdybych ta zamřížovaná okna a dveře a petlici neviděla na vlastní oči. Ale vy jste vlastně k téhle bezútěšnosti dohnali i celé město Ormaie.)

Je docela odvážné spoléhat na jedinou sadu šifer, ale krom vlastizrady jsem von Lindenovi slíbila i svou duši, ačkoli to nejspíš nevzal kdovíjak vážně. V každém případě bude úleva napsat cokoli, co nijak nesouvisí se šiframi. Už mě ani trochu nebaví chrlit ze sebe kódy. Až teprve když jsem je všechny sepsala na papír, došlo mi, jak obrovskou zásobárnu jich v sobě mám.

Je to vlastně po čertech úžasné.

VY PITOMÝ NACISTICKÝ PARCHANTI.

Je se mnou amen. Úplně a dočista. Ať udělám, co udělám, nakonec mě stejně zastřelíte, tak totiž dopadnou všichni nepřátelští agenti. Nejen u vás, ale i u nás. Jestli mě nezastřelíte a já se dostanu domů, až tohle vyznání sepíšu, beztak mě odsoudí a popraví jako kolaborantku. Ale jak se tak dívám na ty temné a klikaté cesty, které mám před sebou, tahle je ta nejjednodušší, nejlogičtější. Co mě čeká? Petrolej do krku a zapálená sirka u úst? Skalpel a kyselina, jako u toho kluka z odboje, co nechtěl nic říct? Nebo skončit jako kostra potažená kůží vměstnaná s dvěma stovkami dalších v dobytčáku, co míří bůhví kam, a umřít žízní, ještě než tam vůbec dojedeme? Kdepak. Do toho já nejdu. Tahle cesta je nejjednodušší. Ostatní jsou tak hrozivé, že se na ně bojím třeba jen podívat.

Budu psát anglicky. Na zápisky ve francouzštině nemám dost velkou slovní zásobu a německy taky plynně neumím. Hauptsturmführeru von Lindenovi to holt bude muset někdo přeložit. Třeba Fräulein Engelová. Ta umí anglicky moc dobře. To ona mi vysvětlila, že petrolej a kerosin jsou totéž. U nás se tomu říká petrolej, ale v Americe kerosin a podobně to zní i ve francouzštině a němčině.

(Ještě k petroleji nebo kerosinu, nebo co to je. Nevěřím, že si na mě můžete dovolit vyplýtvat litr kerosinu. Nebo ho sháníte na černém trhu? Jak si to pak vyúčtujete? *1l vysoce výbušného paliva k popravě britské špiónky.* Pro jistotu udělám, co budu moct, abych vám ten výdaj ušetřila.)

Jeden z prvních bodů, které bych prý měla pokud možno zahrnout do své výpovědi, je *Poloha britských letišť pro invazi do Evropy*. Fräulein Engelová mi dosvědčí, že jsem vybuchla smíchy, když jsem si to přečetla. To si vážně myslíte, že vím zbla o tom, odkud chtějí Spojenci vést invazi do nacisty okupované Evropy? Ve výzvědné službě pracuju proto, že umím francouzsky a německy a že si pohotově vymýšlím historky, a na velitelství gestapa v Ormaie jsem zavřená proto, že nemám absolutně žádný orientační smysl. Navíc lidé, kteří mě vycvičili, mou blaženou nevědomost o poloze letišť houfně podporovali, jen abych vám *nemohla* něco takového říct, kdybyste mě přece jen chytili, a nezapomínejme, že mi neřekli ani jméno letiště, ze kterého jsem vyrážela na cestu sem. Dovolte, abych vám připomněla, že jsem ve Francii nebyla ještě ani osmačtyřicet hodin, když mě ten váš přičinlivý agent chytil, aby mě nepřejela francouzská dodávka plná francouzských slepic, protože jsem se před přecházením ulice podívala na špatnou stranu. Čímž se ukazuje, jak je gestapo mazané. „Tahle ženská, kterou jsem zachránil před jistou smrtí pod koly, čekala, že auta budou jezdit po levé straně ulice. S největší pravděpodobností je tedy Britka, která vyskočila ze spojeneckého letadla nad nacisty okupovanou Francií. Takže ji zatknu jako špiónku."

Nemám tedy orientační smysl. U některých z nás je to TRAGICKÝ NEDOSTATEK a vůbec nemá cenu se vám pokoušet vysvětlit, kde je jaké letiště. Leda by mi někdo dal souřadnice. Mohla bych si je možná vymyslet a s přesvědčivostí sobě vlastní vám je vyklopit, ale vám by to stejně časem došlo.

Na seznamu věcí, které bych vám měla říct, jsou i *Typy používaných letadel*. Kristepane, vy jste si teda sepsali veselý seznam. Kdyby mě zajímala letadla a něco bych o nich věděla, létala bych

u Pomocných leteckých sborů jako Maddie, pilotka, která mě tu vysadila, nebo bych letadla montovala nebo opravovala, místo abych tu zbaběle gestapu solila informace a čísla. (A už se o své zbabělosti ani nezmíním, protože si začínám připadat nemístně. A taky vás nechci nudit, jinak byste mi třeba tenhle přepěkný papír sebrali, strčili mi zase hlavu do kbelíku ledové vody a drželi ji tam, dokud neomdlím.)

Ne, počkejte, pár typů letadel znám. Vyjmenuju všechny, počínaje de Havilland Puss Mothem. To bylo první letadlo, které má kamarádka Maddie kdy pilotovala. Vlastně to bylo i první letadlo, ve kterém se kdy svezla, a dokonce i první, ke kterému se kdy přiblížila. Kdybych měla vyprávět, jak jsem se dostala sem, musela bych vlastně začít u Maddie. Asi se nikdy nedozvím, jak se u mě místo mých dokladů ocitla její legitimace a pilotní průkaz, když jste mě sebrali, ale když vám o Maddie něco řeknu, pochopíte, proč jsme sem přiletěly spolu.

TYPY LETADEL

Maddie se správně jmenuje Margaret Brodattová. Máte její legitimaci, takže to víte. Brodattová není severoanglické, ale ruské jméno, aspoň myslím, protože její dědeček pocházel z Ruska. Ale Maddie je holka ze Stockportu. Na rozdíl ode mě má skvělý orientační smysl. Dokáže se zorientovat podle hvězd a zvládá i navigaci výpočtem z předchozí polohy a rychlosti, ale podle mě se svůj orientační smysl naučila pořádně používat, když jí dědeček dal k šestnáctým narozeninám motorku. V ten okamžik Maddie zmizela ze Stockportu a bylo ji vidět jen na nezpevněných cestách mezi vřesovišti vysoko na peninských svazích. Peniny se zvedají všude kolem Stockportu a nad jejich holými zelenými úbočími mezi cáry mraků prosvítá slunce – barvy jako z Technicoloru. Vím to, protože jsem jednou byla u Maddie a jejích prarodičů na víkend a Maddie mě vzala na motorce na výlet na Dark Peak.

Bylo to jedno z nejúžasnějších odpolední mého života. Byla zima a slunce vykouklo jen asi na pět minut, a i přitom dál padal déšť se sněhem – jen díky tomu, že nebylo počasí na létání, měla tři dny volna. Ale na těch pět minut se Cheshire zazelenal a zatřpytil. Maddiin děda má motodílnu, a když jsem měla přijet, nějak jí na černém trhu schrastil benzin. Tohle sem píšu (ačkoli to nemá s typy letadel co dělat), protože to dokazuje, že vím, jak Maddie asi bylo, když se ocitla sama na vrcholku světa, kolem sebe ohlušující řev čtyř větrů a dvou válců, pod sebou cheshirské pláně, zelená pole a červené komíny, rozprostřené u nohou jako tartanovou piknikovou deku.

Maddie měla kamarádku jménem Beryl. Ta nechala školy a v létě 1938 pracovala v bavlnárně v Ladderalu. Jezdívaly s Maddie na motorce na pikniky, protože jinak se už pak nevídaly. Beryl sedávala na motorce za Maddie a držela se jí oběma rukama pevně kolem pasu jako tehdy já. Já i Beryl jsme jezdily bez brýlí, přestože Maddie brýle měla. Jednu červnovou neděli vyrazily cestami mezi kamennými zídkami, které postavili Berylini pracovití předkové, a přes vrchol Highdown Rise. Na holé holeně jim stříkalo bláto a Beryl si ten den zničila svou nejlepší sukni a táta jí nakázal, aby si z příští týdenní mzdy koupila novou.

„Zbožňuju tvýho dědečka," hulákala Beryl do ucha Maddie. „Kéž bych měla taky takového." (To bych si přála taky.) „Líbí se mi, že ti dal k narozeninám Tichýho Superba!"

„Zas tak tichý není," křikla Maddie přes rameno. „Už když jsem ho dostala, tak nebyl nový, teď je mu pět let. Letos jsem musela úplně předělat motor."

„Copak to za tebe neudělá děda?"

„Ten mi tu motorku dokonce odmítl dát, dokud ten motor nerozeberu. Že prý ho musím opravit sama, jinak nedostanu nic."

„Stejně je senzační!" zakřičela Beryl.

Řítily se po zelených cestách mezi kolejemi od traktorů, které je tu a tam málem vymrštily přes kamennou zídku na polštář z bahna, kopřiv a ovcí. Vzpomínám na to a vím, jak jim asi bylo.

Čas od času za zatáčkou nebo za horizontem vykoukl zelený hřeben Penin majestátně se vinoucí k západu anebo tovární komíny jižního Manchesteru, které po modré severní obloze čáraly černým kouřem.

„A aspoň se něco naučíš," houkla Beryl.

„Cože?"

„Něco se na-u-číš."

„Spravovat motory!" zavyla Maddie.

„To se přece hodí. Pořád lepší než navíjet člunky."

„Aspoň ti za to platí," zahulákala Maddie. „Já za to nedostanu nic." Cesta před nimi byla samý výmol plný dešťové vody. Vypadalo to jako zmenšený model Vysočiny s jezery rozesetými po krajině. Maddie zpomalila a nakonec musela zastavit docela. Opřela se nohama o pevnou zem, sukni vykasanou do půli stehen, a celým tělem jí stále ještě vibrovalo spolehlivé a známé brumlání superbu. „Kdo zaměstná holku, co se vrtá v motorech?" řekla. „Děda chce, abych se naučila psát na stroji. Ty si aspoň vyděláváš."

Musely slézt a motorku po děravé cestě tlačit. Překonaly další stoupání a došly k bráně farmy mezi dvěma poli. Maddie opřela motorku o kamennou zídku, že si snědí sendviče. Podívaly se na sebe a rozesmálo je, jak jsou obě zablácené.

„Tebe teda táta pochválí!" vykřikla Maddie.

„A tebe babička."

„Už je zvyklá."

Maddie vyprávěla, že Beryl místo „piknikovat" říkala „jíst pod širákem". Donesla dřevorubecké krajíce celozrnného chleba, který její tetička pekla každou středu pro tři rodiny, a nakládané cibulky zvíci jablek. Maddie měla sendviče z žitného chleba z pekárny v Reddyke, kam ji babička posílala každý pátek. Nakládané cibulky na chvíli uťaly rozhovor, protože se Maddie s Beryl přes chroupání neslyšely a musely polykat opatrně, aby se neudusily nečekaným náporem octa. (Třeba by se Hlavnímu bouřkapitánu von Lindenovi hodily nakládané cibulky jako přesvědčovací nástroj. A ještě by se u toho vaši vězňové najedli.)

(Fräulein Engelová po mně chce, abych sem kapitánu von Lindenovi připsala, že jsem zbůhdarma vyplýtvala dvacet minut, protože v tomhle místě jsem se začala tomu svému slabomyslnému vtipu o cibulkách smát, až jsem ulomila hrot tužky. Musely jsme počkat, až někdo donese nůž a tužku mi ořeže, protože slečna Engelová mě nesmí nechávat o samotě. Dalších pět minut jsem zabila nářkem nad tím, že se hrot zlomil znovu, jenže slečna E. mi pak tužku ořezávala hrozně blízko u obličeje a SS-Scharführer Thibaut mi držel hlavu, aby mi odřezky lítaly rovnou do očí, což mě příšerně znervózňovalo. Teď se nesměju ani nebrečím a už se snažím tolik netlačit.)

Jen si tu předválečnou Maddie představte, na svobodě a doma, s pusou plnou nakládaných cibulek – zmohla se jen na to, aby zachrochtala a ukázala prstem, když se jim nad hlavami objevilo kuckající a kouřící letadlo a obkroužilo pole, na které se, usazené na bráně, dívaly. To letadlo byl puss moth.

O puss mothech vám klidně můžu něco říct. Jsou to rychlé, lehké jednoplošníky – však víte, mají jen jeden pár křídel – tiger moth je dvojplošník a má dva páry (to je další typ, na který jsem si právě vzpomněla). Když potřebujete letoun někam převézt nebo uložit, křídla se dají sklopit dozadu. Z kokpitu je skvěle vidět a kromě pilota se do něj vejdou i dva pasažéři. Sama jsem v něm takhle párkrát letěla. Jestli se nepletu, vylepšená verze se jmenuje leopard moth (to je už třetí letadlo v jediném odstavci!).

Tenhle puss moth, který kroužil nad polem na Highdown Rise, první puss moth, kterého kdy Maddie potkala, se dusil. Maddie vyprávěla, že to bylo jako sedět v cirkusu přímo u manéže. Letadlo bylo sotva sto metrů nad zemí, a tak s Beryl viděly každičký detail: každý kabel, každou vzpěru v plátěných křídlech i záblesky listů dřevěné vrtule, jak se zbůhdarma točila ve větru. Z výfuku se valila velká oblaka modrého kouře.

„On hoří!“ vyjekla Beryl v záchvatu rozradostněné paniky.

„Nehoří. Jen pálí benzin,“ opáčila Maddie, protože se v tom vyzná. „Jestli má v hlavě kouska rozumu, všechno vypne a oheň zhasne. Pak v klidu doplachtí na zem.“

Dívaly se dál. Maddiina předpověď se vyplnila: Motor se zastavil, kouř se rozplynul a pilot měl zřejmě v plánu posadit tu poničenou mašinu na pole, rovnou před ně. Vlastně to byla spíš pastvina, neoraná a nesekaná, naštěstí bez dobytka. Slunce nad hlavou jim na okamžik zakryla křídla, rozmáchnutá a nadutá jako lodní plachta. Poslední průlet rozfoukal veškeré pozůstatky po jejich obědě do trávy a hnědé kůrky a kusy papíru poletovaly v modrém dýmu jako čertovské konfety.

Maddie poznamenala, že stát se tohle na letišti, bylo by to dobré přistání. Tady na louce raněný letoun nešťastně poskakoval po neposečené trávě dobrých třicet metrů. Nato se elegantně překotil přes nos.

Maddie zatleskala. Beryl ji chňapla za ruce a přes jednu jí pleskla.

„Ty huso pitomá! Co když je zraněný? Co budeme dělat?“

Maddie ani tleskat nechtěla. Udělala to docela bezděčně. Úplně ji vidím, jak si odfukuje černé kučery z očí, špulí spodní ret, seskakuje z brány a přes chomáče zelené trávy hopsá k havarovanému stroji.

Letadlo nehořelo. Maddie si pohledem přeměřila vzdálenost od země přes nos až ke kokpitu a jednou ocvočkovanou botou protrhla plátno na trupu (aspoň myslím, že se tomu tak říká). Beztak se lekla, ani tohle nechtěla udělat. Když konečně uvolnila západku na dvířkách kokpitu, byla určitě celá mrzutá, protože čekala od majitele pěkné kázání, a hanebně se jí ulevilo, když zjistila, že pilot visí hlavou dolů v napůl rozepnutých pásech a je zcela jasně v hlubokém bezvědomí. Maddie mrkla na neznámé přístroje. Tlak oleje na nule (to mi všechno řekla ona). Plyn, nic. Vypnutý. To by šlo. Maddie rozmotala pásy a nechala pilota sklouznout na zem.

Tam už váhu jeho bezvládného těla zachytila Beryl. Dolů se Maddie dostala snáz než nahoru, docela lehce seskočila na zem. Sundala pilotovi kuklu a brýle. Obě se s Beryl ve skautském oddíle naučily základy první pomoci, a přestože jejich znalosti nebyly kdovíjaké, věděly, jak zajistit, aby raněný mohl dýchat.

Beryl se rozhihňala.

„A pak kdo je tu husa pitomá!“ okřikla ji Maddie.

„Vždyť je to holka!“ smála se Beryl. „Holka je to!“

Beryl zůstala u bezvědomé pilotky a Maddie mezitím na motorce dojela na farmu pro pomoc. Dva udělaní silní kluci asi v jejím věku tu kydali hnůj a hospodyně přebírala rané brambory a nadávala čtveřici holek, které si na stařičké kamenné podlaze v kuchyni cosi skládaly (byla neděle, jinak by vyvářely prádlo). Sestavili záchrannou četu. Maddie dostala za úkol sjet pod kopec, je tam prý hospoda a telefonní budka.

„Bude potřebovat sanitku, vědí?“ vysvětlila jí farmářka laskavě. „Estli letěla letadlem, bude muset do špitálu.“

Ta slova jí rachotila v hlavě celou cestu k telefonu. Žádné „Jestli je zraněná, bude muset do nemocnice“, ale „Jestli letěla letadlem, bude muset do nemocnice“.

Létající dívka! pomyslela si Maddie. Holka, co pilotuje letadlo.

Kdepak, opravila se. Holka, co *nepilotuje* letadlo. Holka, co zapíchla letadlo doprostřed louky.

Ale předtím letěla. Dokázala vzlétnout, jinak by nemohla přistát (nebo havarovat).

Ta úvaha jí připadala logická.

Já jsem na motorce nikdy nebourala, řekla si. Takže bych dovedla i lítat.

Znám ještě pár typů, ale napadá mě hlavně lysander. Z tohohle letadla mě tu Maddie vysadila. Původně s ním měla přistát, ne mě z něj vyhodit ve vzduchu. Cestou nás zasáhli a chvíli nám hořel ocas a letadlo bylo neovladatelné, takže mě Maddie donutila vyskočit, než se pokusí přistát. Neviděla jsem, jestli se jí to povedlo. Ale viděla jsem ty fotky, co jste tam pořídili, takže teď už vím, že má tu svou první havárii za sebou. Jenže za to přece nemůže pilotka, když dostane zásah z protiletadlového děla.

ANTISEMITSKÉ NÁLADY V BRITÁNII

Ta havárie puss mothu se stala v neděli. Druhý den šla Beryl zase do práce. Srdce se mi kroutí a svírá závistí tak černou a bolavou, že jsem půlku papíru smáčela slzami, než mi došlo, že mi kanou z očí. Jak já Beryl závidím, čeká ji dlouhý život, spousta navinutých článků a usoplených dětí s nějakým ochlastou v dělnickém domku na kraji Manchesteru. Tohle se stalo v osmatřicátém roce a nyní jsou tam všechny továrny rozbombardované na maděru a Beryl i dětičky jsou už možná po smrti, což by znamenalo, že ty mé závistivé slzy jsou taky pěkně sobecké. Za ten papír se omlouvám. Slečna Engelová mi při psaní nakukuje přes rameno a nabádá mě, abych psala, co mám, a nezdržovala se omluvami.

Celý následující týden si Maddie s vlčí náturou Lady Macbeth skládala z novinových výstřižků příběh raněné pilotky. Jmenovala se Dympna Wythenshaweová (to jméno bych si nepamatovala, kdyby nebylo tak pitomé). Byla to rozmazlená nejmladší dcerunka jakéhosi sira Wythenshawea. Páteční noviny překypovaly rozhořčením, protože hned jak ji pustili z nemocnice, začala podnikat bláznivé výpravy ve svém druhém letadle (byl to dragon rapide, to jsem chytrá, co?), než jí spraví puss motha. Maddie seděla na podlaze dědečkovy kůlny vedle svého milovaného superbu, v němž se musela vytrvale vrtat, aby byl schopen víkendových vyjížděk, a zápasila s novinami. Hromada stránek potištěných zlověstnými články o hrozbě války mezi Japonskem a Čínou a stále pravděpodobnější válce v Evropě. Zpráva o puss mothu zapíchnutém čumákem v louce na Highdown Rise však byla už z předešlého týdne, takže fotka havarovaného letadla v pátečních novinách chyběla. Maddie našla jen portrét zubící se letkyně. Byla spokojená, rozcuchaná větrem a mnohem, mnohem hezčí než ten přiblblý fašista Oswald Mosley, jehož tvář na Maddie pohrdavě shlížela z prominentní pozice nahoře na stránce. Zakryla ho hrnkem kakaa a zamyslela se, jak by se nejrychleji dostala na letiště Catton Park. Je to dost daleko, ale zítra je koneckonců zase sobota.

Druhý den ráno Maddie mrzelo, že si článek o Oswaldu Mosleym nepřečetla pořádně. Byl právě ve Stockportu, promlouval na sobotním trhu u kostela svaté Marie a ti jeho přiblblí fašističtí nohsledi ho šli průvodem pozdravit, vyrazili od radnice a skončili u kostela svaté Marie, působili dopravní zácpy a veřejné pozdvižení. Jejich antisemitismus už trochu polevil a tohle shromáždění se mělo konat ve jménu Míru, a věřte tomu nebo ne, mělo všechny přesvědčit, že by nebylo od věci si předcházet přiblblé fašisty v Německu. Mosleyisté už měli zakázáno nosit ty své nevkusně symbolické černé košile – v platnost vstoupil zákon, který zakazoval veřejné pochody v politických úborech, hlavně proto, aby mosleyisté nepůsobili nepokoje, které začaly již jejich pochody židovskými čtvrtěmi v Londýně. Ale půjdou a budou ho oslavovat tak jako tak. Lidi na trhu se dělili na jeho nadšené příznivce a zaryté odpůrce. Kromě nich přišly ještě ženské, které chtěly jen nakoupit. Dostavili se i policisté. Pak tu byla taky zvířata – někteří policisté přijeli na koni, na tržiště se hnalo stádečko ovcí a v jeho středu uvízl mlékař s koňským povozem. Byli tu taky psi a nejspíš i kočky a králíci a slepice a kachny.

Maddie nemohla přejít Stockport Road. (Nevím, jak se jmenuje doopravdy. Možná jsem to trefila, je to totiž hlavní příjezdová cesta od jihu. V otázkách navigace na mě pro jistotu vůbec nespoléhejte.) Maddie čekala a čekala a hledala skulinku ve vařícím se davu. Po dvaceti minutách ji to začalo rozčilovat. To už se na ni lidé mačkali i zezadu. Roztlačila motorku, že se otočí, a vtom do kohosi vrazila.

„Hej! Koukej dávat bacha s tím krámem!“

„Pardon!“ Maddie zvedla oči.

Před ní stál hlouček grázlů, na sobě černé košile, přestože by je za to mohli zavřít, a vlasy ulízané pomádou jako partička pilotů. Zálibně ji sjížděli pohledem v domnění, že bude snadná kořist.

„Pěkná motorka.“

„Pěkný nohy!“

Jeden z nich se nosově zahihňal. „Pěkný _____.“

Bylo to ohyzdné, úděsné slovo a já ho sem ani nebudu psát, protože v angličtině byste mu stejně nerozuměli a francouzsky ani německy ho tedy rozhodně neznám. Ten nevycválanec ji chtěl vyprovokovat a podařilo se mu to. Maddie se předním kolem protlačila kolem toho, do kterého prvně vrazila. Samozřejmě se o něj otřela a on rukama jak lopaty hmátl po řidítkách.

Maddie se nedala. Chvíli se o motorku přetlačovali. Kluk ji odmítal pustit a kamarádi se dobře bavili.

„Na co taková holka jako ty potřebuje takovou mašinu? Kdes ji vůbec vzala?“

„V krámě, kde bys řek?“

„U Brodatta,“ ozval se jiný. V téhle části města byl jen jeden obchod s motocykly.

„Ten prodává motorky židákům.“

„Tak to bude asi židácká motorka.“

Vy to nejspíš nevíte, ale v Manchesteru, zvlášť na těch umouněných předměstích, žije spousta Židů, a nikomu to nevadí. Teda přiblblým fašistům to samozřejmě vadí, ale víte, jak to myslím. Přišli z Ruska a z Polska, později taky z Rumunska a Rakouska, odevšad z východní Evropy, stěhovali se sem celé devatenácté století. Ten obchod, o jehož zákazníky šlo, byla čirou náhodou motodílna, kterou její dědeček provozoval už asi třicet let. Živila ho docela dobře, tak dobře, že dokázal babičce zajistit životní úroveň, na jakou byla odjakživa zvyklá, a bydleli spolu ve velkém starém domě ve čtvrti Grove Green na kraji města a měli zahradníka a každý den k nim chodila paní na úklid. Takže když se ti cápkové začali navážet do dědečkova obchodu, Maddie se s nimi neprozíravě pustila do křížku a opáčila: „A to musíte vždycky být tři, když chcete něco říct? Nebo to zvládnete i každý sám, když máte čas si to promyslet?“

Srazili motorku na zem a ta stáhla Maddie s sebou. Protože vytahovat se na někoho, to mají přiblblí fašisti nejradši.

Jenže nato se z davu začalo ozývat pobouření a partička zevlounů se znovu zasmála a dala se do kroku. Maddie slyšela výraz-

né nosové hýkání jednoho z nich ještě dávno potom, co jeho záda splynula s ostatními.

Na pomoc jí přišlo víc lidí, než jí předtím ublížilo, dělník a holka s kočárkem a malý kluk a dvě ženy s nákupními koši. Nikdo z nich se nepral ani jinak nezasáhl, ale pomohli jí na nohy, oprášili ji a dělník láskyplně pohladil superba po blatníku. „Nejni vám nic, slečinko?“

„Fajnová motorka!“

To byl ten kluk. Jeho máma pohotově vyhrkla: „Heleď, ticho buď,“ protože to znělo docela jako od toho mladíka v černé košili, co shodil Maddie na zem.

„Jenže vona je fakt pěkná,“ ozval se muž.

„Už mi stárne,“ řekla Maddie skromně, ale potěšilo ji to.

„Zpropadený uličníci.“

„Heleď, na ty kolena by se ti měl někdo číhnout,“ poradila jí jedna z okošíkovaných dam.

Maddie si s myšlenkou na letadla řekla: Jen počkejte, přiblblí fašisti. Jednou budu mít ještě větší mašinu, než je tahle motorka.

Její víra v lidskou rasu byla znovu nastolena, a tak se protáhla mezi přihlížejícími a vydala se dlážděnými bočními uličkami Stockportu. Nikde nikdo, jen hloučky dětí si tu za halasného povyku kopaly merunou a kluci škádlili starší sestry, které s vlasy svázanými v šátcích bez nonšalance klepaly koberce a drhly zápraží, aby měly hotovo, než se matky vrátí z nákupů. Přisámbůh, já se rozpláču závistí, jestli na ně budu ještě chvíli myslet. Ať jsou rozbombardované na maděru, nebo ne.

Fräulein Engelová už mi zase nakukuje přes rameno a chce, abych přestala psát „přiblblí fašisti“, že prý se to Hauptsturmführeru von Lindenovi nebude líbit. Podle mě se kapitána von Lindena trochu bojí (a kdo by se nebál?) a Scharführer Thibaut nejspíš taky.

POLOHA BRITSKÝCH LETIŠŤ

Vážně se mi nechce věřit, že ode mě potřebujete, abych vám řekla, že letiště Park Aerodrome je v Ilsmere Portu. Vždyť je to posledních deset let asi nejvyužívanější letiště na severu Anglie. Dokonce se tu staví letadla. Před válkou tu byl nóbl civilní aeroklub a léta už tu funguje základna Královského letectva. Bombardéry zdejší peruti RAF odsud startují od roku 1936. Vy i já se můžeme jen dohadovat, a vy možná o dost přesněji než já, k čemu se letiště používá dnes. (Nepochybuju, že všude kolem jsou balonové baráže a protiletadlová děla.) Když tam Maddie to sobotní dopoledne zastavila, chvíli pitomě poulila oči (její vlastní slova), nejdřív na parkoviště, kde se sjela pestrá snůška drahých aut, a pak na oblohu, kde poletovala pestrá snůška letadel. Opřela se o plot a jen se dívala. Po pár minutách přišla na to, že většina letadel opakuje stejné manévry, stále dokola přistávají a zase vzlétají. Po půl hodině sledování už poznala, že jeden z pilotů teprve začíná, jeho stroj totiž po prvním kontaktu s plochou vždycky vyskočil dva metry do vzduchu, než pořádně dosedl, jiný zase cvičil naprosto šílené akrobatické prvky a další nabízel vyhlídkové lety – jednou kolem letiště, pět minut ve vzduchu, pak zase na zem, dva šilinky na dřevo a brýle prosím předat dalšímu cestujícímu, děkuju pěkně.

Nebyla válka, a tak působilo velmi zvláštně, že se na ranveji střídali civilní piloti s vojenskými, ale Maddie se nenechala zviklat a podle cedulí odhodlaně zamířila do aeroklubu. Osobu, kterou hledala, našla náhodou – a nebylo to ani moc těžké, protože Dympna Wythenshaweová jako jediná pilotka na celém letišti nic nedělala. Seděla sama v dlouhé řadě zašlých skládacích lehátek vyrovnaných před budovou klubu. Maddie ji nepoznala. Nevypadala ani jako na té úžasné fotografii v novinách, ani jako když ji zakuklenou a v bezvědomí v neděli opouštěla. Dympna ji taky nepoznala, ale přesto na ni žoviálně zavolala: „Copak, chceš se proletět?“

Mluvila s kultivovaným přízvukem, z nějž čišely peníze a privilegia. Skoro jako já, jen bez toho ostrého skotského r. Privilego-

vanosti v něm je nejspíš míň, zato peněz víc. V každém případě si Maddie okamžitě připadala jako služebná.

„Hledám Dympnu Wythenshaweovou," řekla Maddie. „Jen mě zajímalo, jak se jí daří po – po minulém týdnu."

„Daří se jí dobře." Načež se to elegantní stvoření příjemně usmálo.

„A já jsem ji našla," vyhrkla Maddie.

„Je zdravá jako rybička," odvětila Dympna a podala jí leklou, liliově bílou ruku, která rozhodně nikdy neměnila olejový filtr (to moje liliově bílé ruce *dělaly*, abyste věděli, ale jen pod přísným dohledem). „Jako rybička. A jsem to já."

Maddie si s ní potřásla rukou.

„Posaď se, prosím," protáhla Dympna (představte si ji jako mě, vychovanou na zámku a vzdělanou ve švýcarské internátní škole, jen o dost vyšší a ne pořád tak ubulenou, jako jsem já). Mávla k prázdným lehátkům. „Místa je tu dost."

Byla oblečená jako na safari, ale i v tomhle modelu dokázala vypadat fantasticky. Nabízela soukromé kurzy i vyhlídkové lety. Byla jedinou pilotkou na letišti, tím spíš jedinou instruktorkou.

„Až bude můj milý puss moth spravený, tak tě svezu," nabídla Maddie, a protože ta se nikdy dvakrát nerozmýšlela, hned se zeptala, jestli by se na letadlo nemohla podívat.

Na louce na Highdown Rise ho rozebrali na kousky a odvezli domů a teď ho skupinka kluků a mužů v umaštěných kombinézách v jedné z dlouhé řady vysokých dílen montovala dohromady. Překrásný motor puss mothu (to jsou její slova, je trochu blázen) měl oproti její motorce jen POLOVIČNÍ VÝKON. Mechanici z něj ocelovými kartáči drhli zbytky drnů. Ležel rozebraný na tisíce zářivých částí na kusu celty. Maddie hned věděla, že se ocitla na správném místě.

„Nemohla bych se dívat?" zeptala se. A Dympna si sice jaktěživa neušpinila ruce, ale dokázala pojmenovat každičký válec a píst, který ležel na podlaze, a nechala Maddie natřít nové plátno (přes trup, který prokopla) speciálním lakem, tedy lepivou hmotou, která byla cítit po nakládaných cibulkách. Když uplynula hodina

a Maddie se pořád ještě vyptávala, k čemu která součástka je a jak se jí říká, mechanici jí vrazili do ruky ocelák, ať taky pomáhá.

Maddie později vyprávěla, že když pak s Dympnou v puss mothu letěla, nikdy se nebála, protože sama pomohla sestavit motor.

„Kdy zase přijdeš?“ zeptala se jí o čtyři hodiny později nad umaštěným hrnkem čaje Dympna.

„Mám to daleko a moc často se sem nedostanu,“ svěřila se jí Maddie smutně. „Bydlím ve Stockportu. Přes týden pomáhám dědečkovi dělat papíry a on mi za to dává peníze na benzin, ale každý víkend sem jezdit nemůžu.“

„Ty máš tedy štěstí, to ti povím,“ odvětila Dympna. „Jakmile bude puss moth zase létat, stěhuju obě letadla na nové letiště v Oakwayi. To je hned u Ladderal Millu, tam pracuje tvoje kamarádka Beryl. Příští sobotu se bude letiště v Oakwayi slavnostně otevírat a bude se tam konat velká přehlídka. Přijedu pro tebe a můžeš celou tu švandu sledovat z pilotního sedadla. Beryl může přijít taky.“

To bychom měli polohu dvou letišť.

Začínám se trochu motat, protože mi od včerejška nikdo nedal nic k jídlu ani k pití a já už píšu devět hodin. Takže zkusím mrsknout tužkou přes stůl a pěkně si zavyju

Ormaie 9. XI. 1943 JB-S

Tohle pero nepše. Pardon, kňky. To má být nějaká zkouška nebo trst chci zpátky tužku

[Vzkaz SS-Hauptsturmführerovi Amadeusi von Lindenovi, přeloženo z němčiny]

Ta anglická poručice má pravdu. Inkoust, který dostala,
byl příliš starý nebo hustý a pero se jím ucpávalo.
Nyní je inkoust zředěný a tuto zprávu píšu jím,
abych dokázal, že je naprosto vhodný.

Heil Hitler!
SS-Scharführer Etienne Thibaut

Ty zabedněný kolaborantský hovado, SS-Scharführere Etienne Thibaute, já jsem SKOTKA!

Zdejší Laurel a Hardy, podprase Thibaut a ostražitá hlídačka Engelová, se moc dobře baví na můj účet, jaký mizerný inkoust pro mě Thibaut vyštrachal. Beztak ho naředil *kerosinem*. Byl celý

otrávený, když jsem remcala, a nechtěl mi věřit, že se pero ucpalo, a tak *jsem trochu znejistěla*, když odešel a vrátil se s litrem kerosinu. Když tu plechovku přinesl, hned jsem věděla, co v ní je, a slečna E. mi musela do obličeje chrstnout kbelík vody, aby mě přešla hysterie. Teď sedí naproti mně a pořád si zapaluje cigaretu a sirky cvrnká po mně, abych se lekala, a chechtá se u toho.

Včera večer byla nervózní, protože měla dojem, že jsem toho na poslušného jidáška vyklopila málo. Opět mám dojem, že se bála, co na to von Linden, protože to ona mu musí přeložit, co napíšu. Nakonec řekl, že prý jsem stvořila „zajímavý pohled na dlouhodobou situaci v Británii" a poskytla „zajímavou perspektivu jednotlivce" (trochu mě těmi svými řečmi zkoušel z němčiny). Taky podle mě doufá, že něco vyslepičím na monsieura Laurela a mademoiselle Hardyovou. Thibautovi nevěří, protože je Francouz, a Engelové nevěří, protože je ženská. Odteď mám mít celý den při psaní k dispozici vodu (na pití i na zahánění hysterie) a k tomu deku. Za deku bych v téhle studené místnosti, SS-Hauptsturmführere Amadeusi von Lindene, bez výčitek a zaváhání práskala i na svého hrdinského předka Williama Wallace, strážce Skotska.

Vím, že mnou ostatní vězni pohrdají. Thibaut mě vzal na… Já nevím, jak tomu říkáte, když jsem se musela dívat, možná *instruktáž*? Snad abych si připomněla, jaké mám štěstí? Po včerejší scéně, kterou jsem ztropila, když jsem přestala psát a než jsem dostala najíst, mě Scharführer Thibaut na cestě zpátky do cely přinutil zastavit a sledovat, jak opět vyslýchají Jacquese. (Vlastně nevím, jak se jmenuje, ale v *Příběhu dvou měst* od Dickense si takhle navzájem říkají všichni Francouzi a mně to připadá vhodné.) Ten kluk mě *nenávidí*. Je úplně jedno, že jsem taky strunou z klavíru nebo čím přivázaná k židli a při pohledu na něj se zalykám pláčem a celou dobu se snažím koukat jinam, pokud mi Thibaut zrovna nedrží hlavu. Jacques ví, a vědí to všichni, že jsem kolaborantka, jediný srab mezi nimi všemi. Nikdo jiný nepustil ani kousíček šifry, natož JEDENÁCT SAD – o písemném přiznání nemluvě. Když ho táhnou ven, plivne na mě.

„Ty malá skotská mrcho."

Ve francouzštině to zní moc hezky, *p'tit morceau de merde écossaise.* Vlastními silami jsem dokázala zlikvidovat sedmisetleté spojenectví mezi Francií a Skotskem.

Je tu ještě jeden Jacques, tedy holka, která si pokaždé, když nás vedou kolem sebe (já jsem zavřená v průchozí místnosti před pokojem, který používají k výslechům), píská „Statečné Skotsko" nebo nějakou jinou bitevní píseň spojenou s mým původem. A taky po mně plive. Všichni mnou opovrhují. Je to jiná nenávist, než cítí k Thibautovi, tomu kolaborantskému přeběhlíkovi, který pracuje pro nepřítele. Já jsem taky váš nepřítel, měla bych patřit mezi ně. Jenže já si ani to pohrdání nezasloužím. Malá skotská mrcha.

Nemáte dojem, že je to jen posiluje, když jim dáte někoho, koho můžou nenávidět? Dívají se na mě, jak fňukám v koutě, a říkají si: „*Mon Dieu.* Hlavně ať nikdy nejsem jako *ona*."

CIVILNÍ LETECKÁ OBRANA (NĚKOLIK ČÍSEL)

Ten nadpis vypadá úžasně oficiózně. Už teď je mi líp. Teď jsem pořádný jidáš.

Dejme tomu, že jste holka ve Stockportu v roce 1938, vychovávají vás milující a obětaví prarodiče a jste v zásadě posedlá motory. A dejme tomu, že se chcete naučit létat: doopravdy *létat*. Chcete pilotovat letadla.

Tříletý výcvik by vás přišel na dobrou tisícovku liber. Nevím, kolik si Maddiin dědeček tehdy za rok vydělal. Motorky ho živily docela dobře, jak už jsem říkala. Za krize to tak slavné nebylo, ale podle tehdejších měřítek by nikdo neřekl, že si žije špatně. Nicméně rok výcviku by ho býval přišel na většinu peněz, co za rok vydělá. První let dostala zdarma, hodina v opraveném puss mothu. Byl nádherný jasný letní večer, foukal čerstvý vítr a světlo bylo krásně plastické. Poprvé tehdy viděla Peniny z výšky. Beryl letěla taky, protože měla na Dympnině záchraně stejný podíl jako Mad-

die, ale musela sedět docela vzadu a moc dobře neviděla ven a nakonec se vyzvracela do vlastní kabelky. Dympně poděkovala, ale už nikdy nevzlétla.

Navíc to byl pochopitelně vyhlídkový let, žádná lekce. Maddie si lekce nemohla dovolit. Ale letiště v Oakwayi přijala za své. Zamilovala se do něj stejně jako do letadel – přála si větší mašiny, a abrakadabra, o týden později už znala Oakway. Na motorce to sem z domu trvalo pouhou čtvrthodinku. Letiště bylo tak nové, že se zdejším mechanikům pár šikovných rukou navíc docela hodil. To léto byla Maddie každou sobotu pryč, vrtala se v motorech, lakovala plátěná křídla a poznávala nové přátele. V říjnu se jí pak její vytrvalost znenadání vyplatila. Spustili jsme totiž Pomocné letecké sbory.

Říkám my, a myslím Británii. Zapojil se téměř každý aeroklub a přihlásily se tisíce lidí – letecký výcvik zdarma! –, takže mohli přijmout jen asi desetinu. A jen dvacetina z toho byly ženy. Jenže Maddie měla zase kliku, protože všichni technici a mechanici a instruktoři ji tou dobou už znali a měli ji rádi, a tak dostala zářné doporučení, je prý rychlá a svědomitá a ví všechno o hladině oleje. Ne že by byla lepší než ostatní piloti, kteří se školili v Oakwayi. Ale taky nebyla o nic horší. První sólo let absolvovala v prvním týdnu nového roku, mezi sněhovými přeháňkami.

Jen se podívejte na to načasování. Maddie začala létat koncem října 1938… Hitler (všimněte si, že jsem si nakonec rozmyslela všechna ta pestrá pojmenování Führera a pečlivě jsem je přeškrtala) obsadil Polsko prvního září 1939 a o dva dny později Británie vyhlásila Německu válku. Praktickou zkoušku na „áčkový“, tedy základní pilotní průkaz vykonala půl roku předtím, než byl koncem srpna vydán zákaz letů pro všechna civilní letadla. Většina těch strojů pak přešla do státních služeb. Obě Dympnina letadla si vyžádalo ministerstvo letectví pro dopravní účely a ona se kvůli tomu vztekala jako ďas.

Jen pár dní předtím, než Británie vyhlásila Německu válku, letěla Maddie sama na druhý konec Anglie a jen těsně přitom lízala

vrcholky Penin a vyhýbala se balonovým barážím, které jako stříbrné hradby strážily nebe kolem Newcastlu. Letěla nad pobřežím na sever k Bamburghu a Holy Islandu. Tu část Severního moře moc dobře znám, jezdí tamtudy totiž vlak z Edinburghu do Londýna, a když jsem ještě chodila do školy, pendlovala jsem po té trati sem a tam. Když nám pak školu těsně před válkou zavřeli, místo abych dostudovala jinde, trochu nečekaně jsem šla na semestr na univerzitu. Tam jsem taky jela vlakem a připadala jsem si u toho velmi dospěle.

Northumbrijské pobřeží je nejkrásnější částí celé té cesty. Na severu Anglie zapadá slunce v srpnu pořád ještě docela pozdě a Maddie letěla na plátěných křídlech nízko nad dlouhými písečnými plážemi Holy Islandu a pozorovala tuleně, kteří se tam vyhřívali. Přeletěla velkolepé hrady Lindisfarne a Bamburgh severně a jižně od sebe a zříceninu opatství z dvanáctého století a proletěla taky nad všemi těmi žlutými a zelenými poli, táhnoucími se k pozvolným svahům skotských Cheviot Hills. Letěla nad dračím hřbetem sedmdesát mil dlouhého a dva tisíce let starého Hadriánova valu ke Carlisleu a pak na jih přes kopce Lakelandu a kolem jezera Windemere. Kolem ní se tyčily mohutné hory a pod ní se v údolích vzpomínek třpytily vody básníků – místo, kde vyrostly Wordsworthovy zlaté narcisy a kde se narodily *Vlaštovky a Amazonky* nebo králíček Petr. Domů zamířila podél staré římské silnice Blackstone Edge, aby se vyhnula kouřovému oparu nad Manchesterem, a nakonec přistála v Oakwayi. Vzlykala přitom žalem a láskou, láskou ke svému křehkému ostrovnímu domovu, který ze vzduchu za jediné odpoledne přehlédla od jednoho pobřeží ke druhému, až se jí ve skleněné čočce léta a slunce tajil dech. To všechno měly spolknout noci, které prozáří jen plameny. Maddie přistála chvíli před západem slunce, vypnula motor a s pláčem zůstala sedět v kokpitu.

Já bych řekla, že ze všeho nejvíc šla Maddie do války kvůli těm tuleňům z Holy Islandu.

Konečně vylezla z letadla. Pozdní nízké slunce osvětlovalo další

letadla v hangáru, který používala Dympna, všechny ty drahé hračky, jejichž velká chvíle měla teprve přijít (ani ne za rok tentýž puss moth, pilotovaný někým jiným, vozil zásoby krve zoufalým britským jednotkám ve Francii). Maddie provedla všechny běžné poletové kontroly. Po půl hodině ji tam Dympna našla, jak v pozdním zlatém světle drhne mušky z předního skla.

„To nemusíš."

„Někdo to udělat musí. A já už s ním znova nepoletím, ne? Zítra naposled. Tohle jediné ještě můžu, zkontrolovat olej a vyčistit sklo."

Dympna stála v podvečerním slunci, klidně pokuřovala a chvíli tak Maddie sledovala. Pak řekla: „Ve válce se najde práce ve vzduchu i pro holky. Jen počkej. RAF bude potřebovat všechny piloty, co sežene. Budou mezi nimi i mladíci, co nemají ani tolik zkušeností jako ty, Maddie. Starci a ženy budou dovážet nová letadla, doručovat zprávy a vozit piloty. A to budeme my."

„Myslíš?"

„Formuje se jednotka civilních pilotů, kteří se zapojí do války. Je pro muže i ženy. Spustí se to každým dnem. Mé jméno tam figuruje taky, Pauline Gowerová řídí ženskou sekci." Pauline byla též pilotka, s Dympnou se přátelily. To ona jí poradila, ať se živí vyhlídkovými lety. „Zatím na to nemáš kvalifikaci, ale já na tebe budu pamatovat. Až zase otevřou výcvik pro dívky, pošlu ti telegram. Budeš první."

Jednou rukou Maddie mnula mušky na skle a druhou si mnula oči, tak nešťastná, že se nezmohla na slovo.

„A až tu přestaneš dřít, tak ti udělám hrnek toho nejlepšího oakwayského olejového čaje a zítra dopoledne spolu půjdeme do nejbližší náborové kanceláře Ženských pomocných leteckých sborů."

Ženské pomocné letecké sbory, WAAF, pomáhají RAF, Královskému letectvu. V těchhle sborech se *nelétá*, ale v dnešní době tam ženy dělají skoro všechno, co muži, veškerou práci spojenou s létáním a válčením: Plní tu funkci elektrikářů, techniků, montérů,

ovládají barážové balony, řídí auta, vaří, stříhají vlasy… Asi byste čekali, že Maddie bude chtít dělat mechanika, co? Jenže na začátku války tyhle pozice ještě nebyly ženám otevřené. Bylo jedno, že Maddie měla daleko víc zkušeností než kdekterý kluk, zkrátka pro ni neměli místo. Ale v rámci výcviku na pilotní průkaz se naučila morseovku a taky něco málo o rádiovém vysílání. Ministerstvo letectví v srpnu 1939 propadlo panice a všude možně hledalo ženy na obsluhu rádiových ústředen, protože jim došlo, kolik mužů budou potřebovat do letadel. Maddie vstoupila do WAAF a nakonec se stala radistkou.

NĚCO Z ČINNOSTI WAAF

Bylo to jako vrátit se do školy. Nevím, jestli to tak připadalo i Maddie, která nechodila na švýcarskou internátní školu, nýbrž na základku v Manchesteru, a nikdy ji ani nenapadlo, že by šla na univerzitu. I když ještě chodila do školy, každý den se vracela domů a nemusela spát v jedné místnosti s dvaceti holkami na posteli ze tří malých slamníků. Vypadaly jako polštáře z pohovek a říkaly jsme jim „sušenky“. Člověk byl vždycky tak utahaný, že mu to bylo jedno, a teď bych si klidně uřízla levou ruku, kdybych tu takový slamník mohla mít. Ty otravné prohlídky, které jste museli absolvovat a při nichž jste museli vyskládat všechno, co na světě máte, v nahodilém, ale přísně vyžadovaném pořadí na složenou deku, a když bylo něco o milimetr jinde, strhli vám body – to bylo jako vrátit se do školy. A taky ten místní slang, opakující se dril na buzerplace, nanicovaté jídlo a uniformy, ačkoli Maddie a její skupina nejdřív pořádné uniformy ani neměla. Všechny nosily modré svetry na knoflíky jako skautky (skautky nenosí modré letecké svetry, ale víte, jak to myslím).

Maddie měla posádku v Oakwayi, takže to měla dost blízko domů. To bylo koncem devětatřicátého a začátkem čtyřicátého roku. Mastňácká válka. Nic moc se nedělo.

Tedy aspoň v Británii. Jen jsme cvičily a nervozitou si kousaly nehty.

Čekaly jsme.

SPOJOVATELKA

„Hej vy v tom modrém svetru!“

Pět dívek se sluchátky v ústředně se ohlédlo, ukázalo si na prsa a neslyšně vyslovilo: *Já?*

„Ano, vy! Vojínka Brodattová! Co tu děláte? Jste vyškolená radistka!“

Maddie ukázala na svá sluchátka a na zástrčku, kterou se chystala zapojit.

„Koukejte si ten krám sundat a pojďte za mnou.“

Maddie se obrátila zpátky k ústředně a zástrčku nevzrušeně zapojila. Stiskla příslušné klávesy a zřetelně promluvila do mikrofonu. „Mám pro vás pana plukovníka, pane. Můžete mluvit.“ Sundala si sluchátka a ohlédla se po tom neotesanci, který čekal na odpověď. Byl to hlavní letecký instruktor oakwayské peruti RAF, muž, který Maddie před necelým rokem zkoušel.

„Pardon, pane. Sem mě posadili, pane.“ (Vždyť jsem říkala, že to bylo jako vrátit se do školy.)

„Posadili! Vždyť na sobě ani nemáte uniformy!“

Pět oddaných vojínek si uhladilo modré letecké svetry.

„Zatím jsme kompletní uniformy nedostaly, pane.“

„Posadili!“ zopakoval důstojník. „Od zítřka budete v rádiové místnosti, Brodattová. Pomocník radisty dostal chřipku.“ Pak vzal do ruky její sluchátka a nepříliš pevně si je nasadil na velkou hlavu. „Spojte mi administrativní jednotku WAAF,“ řekl. „Chci mluvit s vaší poručicí.“

Maddie přecvakala spínače, zastrkala zástrčky a přes telefon zadala příkazy.

RADISTKA

„Nováček základně, nováček základně," ozvalo se z výcvikového letadla. „Pozice nejasná, nad trojúhelníkovou vodní plochou východně od koridoru."

„Základna nováčkovi," odpověděla Maddie. „Je to jezero, nebo nádrž?"

„Cože?"

„Jezero, nebo nádrž? Ta trojúhelníková vodní plocha."

Po krátkém tichu Maddie dodala: „Nádrž má na jednom konci hráz."

„Nováček základně. Potvrzuji nádrž."

„Je to Ladyswell? Balonová baráž u Manchesteru na deseti hodinách, Macclesfield na osmi hodinách?"

„Nováček základně, potvrzuji. Pozice určena. Nad Ladyswellem, vracím se do Oakwaye."

Maddie vzdychla. „Základna nováčkovi, hlaste se na finální přiblížení."

„Rozumím."

Maddie zavrtěla hlavou a nepěkně polohlasem zaklela. „Panenko skákavá! Dokonalá viditelnost! Tedy až na to špinavé velké město na severozápadě! To velké špinavé město ve třech tisících obklopené stříbrnými vodíkovými balony velkými jako autobus! To by mě teda zajímalo, jak najde Berlín, když netrefí ani do Manchesteru?"

Ve vysílací místnosti to ztichlo. Pak se klidným hlasem ozval velitel: „Podporučice Brodattová, pořád vysíláte."

„Brodattová, zastavte se."

Maddie i všechny ostatní poslali domů. Nebo spíš na jejich různé ubikace a ubytovny, aby si odpoledne odpočinuly. Bylo tak strašlivě nestoudné počasí, že by určitě svítily pouliční lampy, nebýt obav, že je zahlédne nepřátelské letadlo. Tedy ne že by v takovém marastu vůbec mohlo vzlétnout. Maddie ani ostatní dív-

ky z WAAF, s nimiž bydlela, stále ještě neměly pořádné uniformy, ale protože byla zima, dostaly svrchníky RAF – pánské svrchníky. Teplé a nepromokavé, ale směšné. Jako kdyby si na sebe oblékly stany. Maddie se do svého kabátu pevně zavinula, když k ní důstojník promluvil, napřímila se a doufala, že vyhlíží líp, než si připadá. Zastavila, aby ji došel, a čekala na rohožích položených přes betonovou plochu, protože na ní stálo tolik vody, že kdyby do ní člověk šlápl, natekla by mu vrchem do bot.

„To vy jste naváděla mé chlapce, co dnes dopoledne cvičili ve wellingtonu?“ zeptal se důstojník.

Maddie polkla. Zahodila veškerý protokol, aby je navedla. Propeskovala je desetiminutovou trhlinou v nízkých mracích, modlila se, aby její instrukce bez reptání poslechli, a doufala, že je nevede přímo k výbušninami obaleným ocelovým lanům, které poutaly balony určené k odražení nepřátelských letadel. Teď toho důstojníka poznala: Byl to velitel jedné z perutí.

„Ano, pane,“ vypravila ze sebe s bradou zdviženou. Vzduch byl tak vlhký, že se jí vlasy lepily k čelu. Celá zoufalá čekala, že ji postaví před vojenský soud.

„Zachránila jste jim život,“ řekl místo toho. „Podle přístrojů létat neumějí, a neměli s sebou ani mapu. Vůbec jsme je neměli nechat vzlétnout.“

„Děkuji, pane,“ hlesla Maddie.

„Nemohli si vás vynachválit. Nicméně mě napadlo, jestli vůbec víte, jak vypadá ranvej ze vzduchu.“

Maddie se pousmála. „Mám áčkový pilotní průkaz. Pořád platný. Samozřejmě jsem od srpna neletěla.“

„Ach tak!“

Velitel peruti Maddie doprovodil k jídelně na okraji letiště. Musela skoro klusat, aby mu stačila.

„Zkoušky jste asi dělala tady v Oakwayi, že? U Civilní letecké stráže?“

„Ano, pane.“

„Instruktorskou licenci máte?“

„Ne, pane. Ale letěla jsem i v noci."

„Panečku, to je nezvyklé! Takže jste přistávala na světla, že?"

Myslel tím, že přistávala podle silných plynových lamp, které lemují ranvej, aby se dalo přistát i za špatného počasí.

„Dvakrát nebo třikrát. Mockrát ne, pane."

„Ale ranvej jste svrchu viděla. Dokonce i potmě! Inu –"

Maddie vyčkávala. Ani v nejmenším netušila, co ten muž řekne.

„Jestli máte navigovat, tak byste měla vědět, jak je vidět z kokpitu wellingtonu při přistání. Chtěla byste se proletět v bombardéru?"

„Ach, ano prosím, pane!"

(Vidíte, bylo to přesně jako ve škole.)

MAŇAS

To není žádná funkce ve WAAF. Tak se říká člověku, který se v letadle jen veze a nijak se nepodílí na úspěšném letu. Ale Maddie byla možná spíš kibic.

– „Mám dojem, že jsi nenastavil směrový gyroskop."

– „Říkal dvě stě sedmdesát stupňů. Ty jsi zahnul na východ."

– „Dobře se koukejte, kluci, na třech hodinách letoun, míří na sever, tisíc stop pod námi."

Jednou jim selhal elektrický podvozek a ona si musela své místo v letadle zasloužit a podvozek spustit ručně, aby nemuseli nouzově přistát. Jednou ji nechali letět ve střelecké věži. To se jí moc líbilo, připadala si sama na prázdné obloze v prosklené kukani jako akvarijní rybka.

Jednou ji po přistání museli z letadla vynést, protože se klepala tak, že to sama nezvládla.

Tyhle výlety nepodnikala Maddie úplně na tajňačku, ale tak docela podle předpisů taky nebyly. Počítala se mezi ONP, osoby na palubě, ale rozhodně neměla kibicovat nováčkovským posádkám bombardéru, když trénovaly nízké přelety nad vřesovišti. Takže

z kanceláří a mužských i ženských jídelen začali vybíhat ustaraní lidé ve službě i mimo ni a bez kabátu a celí bledí sledovali, jak kamarádi nesou Maddie na improvizované stoličce z propletených rukou po ranveji.

První k ní doběhla kamarádka z WAAF jménem Joan a ten velitel peruti, co to všechno spískal.

„Co je? Co se stalo? Je raněná?"

Maddie nebyla raněná. Už teď nadávala, aby ji postavili na zem. „Pusťte mě, vždyť mě všichni uvidí, budu to od holek mít nadosmrti na talíři –"

„*Co se stalo?*"

Maddie se vyhrabala na nohy a celá rozechvělá zůstala stát na betonové ploše. „Stříleli po nás," vypravila ze sebe a odvrátila pohled, rudá studem, že se tím nechala tak sebrat.

„*Stříleli!*" vyštěkl velitel peruti. To bylo na jaře čtyřicátého roku, tehdy se stále ještě válčilo jen na kontinentě. Bylo to před tím katastrofálním květnem, kdy se Spojenci stáhli na francouzské pláže, před obléháním, kterému se říká bitva o Británii, před prohřměnými a prohořenými nocemi Blitzkriegu. Na jaře roku 1940 bylo nebe nad Británií dobře hlídané, ozbrojené a neklidné. Ale lidé byli stále v bezpečí.

„Ano, *stříleli*," zopakoval po něm pilot wellingtonu rozzuřeně. „Ti kreténi, co sedí u protiletadlových děl pod balonovou baráží u Cattercupu. *Naši vlastní dělostřelci.* Kdo je krucinál vycvičil? Jenom se třesou, až si vystřelí, debilové. Akorát plýtvají municí a děsí všechny k smrti! Každý školák pozná rozdíl mezi doutníkem a tužkou!"

(Našim milým wellingtonům říkáme „doutníky" a hnusným dornierům zase „tužky". Přeju příjemné překládání, slečno E.)

Pilot byl stejně vyděšený jako Maddie, ale neklepal se.

Joan vzala Maddie kolem ramen a šeptem jí poradila, ať si pilotových vulgarit nevšímá. Maddie se nejistě a nuceně zasmála.

„A to jsem ani neseděla ve střelecké věži," zamumlala. „Díky bohu, že *já* do Evropy neletím."

ZPRAVODAJSKÁ SLUŽBA

„Kapitán Mottram si vás nemůže vynachválit," řekla Maddie poručice WAAF. „Tvrdí, že máte nejbystřejší oči v Oakwayi –" poručice obrátila oči v sloup, „tady nejspíš trochu přehání, ale taky říkal, že si vždycky jako první všimnete, když se blíží jiný letoun. Jak by se vám líbil další výcvik?"

„Jaký výcvik?"

Poručice si omluvně odkašlala. „To je trochu tajné. Tedy spíš velmi tajné. Řekněte ano a já vás tam pošlu."

„Ano," řekla tedy Maddie.

Jen chci objasnit poznámku, kterou kdosi pronesl. Přiznávám, že veškerá vlastní jména si vymýšlím. Vážně si myslíte, že bych si pamatovala jména a hodnosti všech lidí, kteří měli kdy s Maddie co do činění? Nebo každé letadlo, ve kterém kdy letěla? Takhle mi to beztak připadá zajímavější.

Víc už toho dneska nenapíšu, ačkoli bych blábolila o ničem klidně dál, kdybych měla pocit, že se tím vyhnu několikahodinovému křížovému výslechu – Engelová bude luštit mé písmo a von Linden bude hledat skulinky ve všem, co jsem napsala. Musí to být… nemá smysl to odkládat. Mám se aspoň na co těšit, dostanu pak deku, tedy aspoň doufám, a snad i skromnou lepenici à la guerre – tedy šťouchané brambory se zelím, jen bez brambor. A toho zelí taky moc není. Aspoň zatím nemám kurděje, Francie má totiž pro vězně bezedné zásoby zelí. Hej hou…

Ormaie 10. XI. 1943 JB-S

RAF WAAF RDF T
S.O.B. Odd. pro zvl. op.
Ppor.
tlg
úř/zo
m'aidez m'aidez mayday

POBŘEŽNÍ OBRANA

Tohle se vlastně bojím napsat.

Nevím, proč na tom vůbec záleží. Bitva o Británii skončila. Hitlerova plánovaná invaze, operace Seelöwe, před třemi lety selhala. A brzy Hitler povede zoufalou válku na dvou frontách, my za sebou máme Američany a Rusové se z východu blíží k Berlínu a uprostřed toho všeho se nachází organizovaný odboj ve všech státech. Nechce se mi věřit, že by jeho poradci už teď nevěděli, co se dělo v těch improvizovaných železobetonových bunkrech na jihovýchodním pobřeží Anglie v létě čtyřicátého roku – přinejmenším obecně.

Já bych se nerada zapsala do historie jako ta, co jim poskytla všechny detaily.

RDF znamená Range Direction Finding. Za účelem zmatení nepřítele se používá stejná zkratka jako pro směrový radiozaměřovač. Jak víte. Ehm. Dnes se tomu říká *radar*, což je americké slovo, zkratka pro RAdio Detection And Ranging, což se podle mě nepamatuje o nic líp. V létě čtyřicátého roku to bylo pořád ještě tak nové, že nikdo nevěděl, o co jde, a tak tajné, že

Do prkýnka dubovýho, já nemůžu.

Příšernou půlhodinu jsem se s Fräulein Engelovou dohadovala kvůli hrotu pera. Zapřísahala jsem se, že jsem ho napoprvé neohnula schválně. Je pravda, že mi to poskytlo docela dlouhou přestávku od psaní, ale ničemu nepomohlo, že mi ho ta harpyje rovnala o zuby, a přitom jsem ho klidně mohla narovnat o stůl. Je taky pravda, že ode mě byla pitomost ohnout ho znovu, tentokrát schválně, jakmile mi pero podala. Pak mi musela NĚKOLIKRÁT předvést, jak jim zdravotní sestra ve škole napichovala perem kůži, když jim měla udělat krevní testy.

Vůbec nevím, proč jsem ten krám znovu ohnula. Rozčílit slečnu Engelovou není vůbec nic těžkého. Nakonec vždycky vyhraje, ale to jenom proto, že jsem za kotníky přivázaná k židli.

Inu, a taky proto, že každou hádku ukončuje tím, že mi připomene dohodu, kterou mám s jistým důstojníkem gestapa, a já se zhroutím.

„Hauptsturmführer von Linden má moc práce, jak víš, a nepřeje si, aby ho někdo vyrušoval. Ale mám instrukci ho zavolat, pokud nebude zbytí. Dostala jsi pero a papír a taky důvěru, že budeš ochotná spolupracovat, a jestli nenapíšeš, na čem jste se dohodli, bude muset znovu přistoupit k výslechům."

SKLAPNI UŽ, ENGELOVÁ. JÁ TO VÍM.

Udělám cokoli: Stačí se o něm jen zmínit a já se rozpomenu, udělám cokoli, *cokoli*, jen abych se vyhnula dalšímu výslechu.

Takže. RDF. Pobřežní obrana. Dostanu svých třicet stříbrných? Ne, jen další hromadu hotelových dopisních papírů. Moc pěkně se na ně píše.

POBŘEŽNÍ OBRANA, NEZKRÁCENÁ VERZE

Čekali jsme to – tedy někdo to čekal. Byli jsme kousek před vámi, a vy jste o tom nevěděli. Netušili jste, jak rozvinutý systém RDF je, jak rychle cvičíme lidi k jeho obsluze a jak daleko s jeho pomocí dohlédneme. Neměli jste tušení, jak rychle stavíme nová letadla. Je pravda, že vás bylo víc, ale s RDF jsme o vás věděli včas – viděli jsme shluky letadel Luftwaffe, už když odlétaly ze základen v okupované Francii, spočítali jsme si, jak jsou vysoko, věděli jsme, kolik z nich se účastní náletu. To nám dalo čas se zmobilizovat. Už jsme na vás čekali ve vzduchu, zarazili váš postup, zabránili vám přistát a rozptýlili vás, dokud vám nedošlo palivo a vy jste se nemuseli obrátit. Až do dalšího náletu na ten náš obležený ostrov, osamocený na samém okraji Evropy.

Maddie musela na život svého nenarozeného dítěte přísahat mlčenlivost. Radar je tak tajná věc, že ani nedostanete titul, když s ním máte co do činění. Říká se vám prostě „úředník pro zvláštní operace". Úředník, zvláštní operace, zkráceně úř/zo, jako rad znamená radista a R rádiový. Úř/zo, to je nejspíš nejužitečnější, co jsem vám prozradila, a taky se za to nejvíc stydím. Teď už to víte.

Výcvik pro obsluhu radaru trval šest týdnů. Maddie také čekalo pěkné povýšení, stala se důstojnicí. Pak ji přidělili do Maidsendu, na operační základnu RAF pro peruť nových stíhaček Spitfire kousek od Canterbury a poblíž kentského pobřeží. Takhle daleko od domova ještě nikdy nebyla. Maddie nesloužila přímo u obrazovky radaru, přestože tu byl, ale byla aspoň ve vysílací místnosti. V bouřlivém létě čtyřicátého roku Maddie seděla v železobetonové věži a po telefonu přijímala souřadnice. Ostatní dívky z RDF sledovaly letouny na skleněných obrazovkách s blikajícími zelenými tečkami a vysílaly nebo telefonovaly informace Zvláštním operacím. Když ZO blížící se letadlo identifikovaly, Maddie odpovídala na volání z letadla, které se vracelo s kašlajícím motorem. Anebo vítězně burácelo, případně přilétalo úplně nové z hangáru ve Swi

SWINLEY SWINLEY

Ve *Swinley*. Thibaut mě přinutil to jméno dopsat. Stydím se za sebe tak, že bych zase zvracela. Engelová netrpělivě naléhá, ať to jméno nechám být. Opakovaně jste se to místo pokoušeli rozbombardovat na maděru a jeho poloha není žádné tajemství. Engelová si myslí, že našeho Hauptsturmführera bude mnohem víc zajímat můj kusý popis počátků radarové sítě. Teď se na Thibauta zlobí, že mě přerušil.

Oba je nenávidím. Všechny je nenávidím.

NENÁVIDÍM.

POBŘEŽNÍ OBRANA, KRUCINÁL

Huso ufňukaná.

Takže. Takže, na obrazovce RDF se každé letadlo jevilo jako zelený pohyblivý bod. Bylo dost možné, že šlo o náš letoun. Člověk na obrazovce sledoval, jak se rozpoutá bitva, tečky se množily – za prvním pulsujícím bodem po obrazovce přelétaly další a další. Slétaly se dohromady a některé zhasínaly jako uhlíky prskavek. A každá zmizelá tečka znamenala vyhaslý život, u stíhačky jeden, u bombardéru celá posádka. *Zhasni, knůtku, zhasni.* (To je z *Macbetha*. To je údajně další z mých nepravděpodobných předků a skutečně byl tu a tam středem pozornosti na našem rodinném sídle. Podle všech dobových skotských záznamů nebyl takový ničemný zrádce, jak ho popisuje Shakespeare. Bude si mě historie pamatovat pro Řád britského impéria, který jsem dostala za své „rytířství", nebo pro kolaboraci s gestapem? Ani na to nechci myslet. Řekla bych, že člověku ten řád stejně seberou, když se přestane chovat rytířsky.)

Pokud byla letadla, která úředníci pro zvláštní operace viděli na svých obrazovkách, vybavena vysílačkami, Maddie s nimi mohla komunikovat. Říkala pilotům takřka totéž co v Oakwayi, akorát se v Kentu tak dobře nevyznala. Navedla letadlo, informovala pilota o rychlosti větru a o tom, jestli ten den nejsou v ranveji díry (občas

bylo letiště terčem náletů). Nebo nakázala ostatním letadlům, aby dala přednost jinému, které přišlo o klapky nebo jehož pilot měl v rameni zaťatý kus šrapnelu nebo tak něco.

Jednou odpoledne po bitvě, jíž se maidsendská peruť neúčastnila, dávala Maddie pozor, jestli neuslyší nějaké opozdilce. Skoro spadla ze židle, když na své frekvenci uslyšela zoufalé volání.

„Mayday, mayday!"

Hned poznala angličtinu. Anebo to možná byla francouzština, *„M'aidez,"* pomozte mi. Zbytek zprávy byl v němčině.

Z vysílačky zněl klukovský hlas, mladičký a vyděšený. Každou větu ukončil vzlykem. Maddie polkla – netušila, odkud to utýrané volání o pomoc přichází. „Poslouchejte!" zavolala a přepnula ze sluchátek na reproduktor Tannoy, aby slyšeli všichni, a pak vzala telefon.

„Tady zástupce velícího důstojníka Brodattová z věže. Můžete mi spojit Jenny ze Zvláštních operací? No dobře, tak Tessu. Kohokoli, kdo má zapnutou obrazovku. Potřebuju identifikovat volajícího –"

Všichni se shlukli kolem telefonu a přes rameno Maddie četli poznámky ze stanoviště radaru a pak zalapali po dechu, když jim začal docházet jejich význam.

„Míří přímo na Maidsend!"

„Co když je to bombardér?"

„Co když ještě neshodil náklad?"

„A co když je to jenom fór?"

„To by mluvil anglicky, kdyby to byl fór!"

„Nemluvíte někdo německy?" křikl důstojník, hlavní radista. Ticho.

„Kristepane! Brodattová, zůstaňte na telefonu. Davenporte, vy utíkejte k vysílačce, třeba vám tam děvčata pomůžou. Sežeňte mi někoho, kdo mluví německy! *Hned!*"

Maddie naslouchala se srdcem v hrdle, na jednom uchu přitisknutá sluchátka a na druhém telefon, a čekala, až jí kolegyně od obrazovky RDF sdělí nové informace.

„Psst," varoval ji důstojník, naklonil se jí přes rameno a přidržel jí telefonní sluchátko, aby si mohla pravou rukou dělat poznámky. „Nic neříkejte – ať neví, kdo ho poslouchá –"

Dveře do vysílací místnosti se rozrazily a dovnitř vtrhl Davenport v patách s jednou z telegrafistek WAAF. Maddie vzhlédla.

Ta dívka byla naprosto bez chybičky – jediné modré vlákno neměla pocuchané, blonďatý drdol utažený přesně podle předpisů pět centimetrů nad límečkem. Maddie ji znala z jídelny a občasných společenských večerů. Říkalo se jí Královnička, přestože nebyla oficiální Včelí královnou WAAF (tak se říkalo nejvyšší důstojnici na základně) ani se nijak podobně nejmenovala. Maddie vlastně nevěděla, jak se jmenuje. Královnička si vysloužila pověst pohotové a neohrožené ženy – odmlouvala nadřízeným a procházelo jí to, ale zároveň při náletu nevyšla z budovy, dokud se nepostarala, aby se ukryli všichni ostatní. Byla vzdáleně příbuzná královské rodině a sama byla poručicí, spíš z privilegií než ze zkušeností. Ale u telegrafu se prý činila stejně jako kdekterá obyčejná holka, která se musela vypracovat. Byla pěkná, drobná a lehkonohá, a když se v sobotu večer konala taneční zábava, piloti chodili ponejvíc právě pro ni.

„Dejte mi sluchátka, Brodattová," nařídil jí hlavní radista. Maddie rozmotala sluchátka s mikrofonem a podala je pohledné blonďaté telegrafistce, která si je upravila tak, aby jí padla.

Po pár vteřinách Královnička prohlásila: „Tvrdí, že je nad Kanálem. Hledá Calais."

„Ale Tessa říkala, že se blíží k pobřeží u Whitstablu!"

„Pilotuje bombardér Heinkel, přišel o zbytek posádky a o motor a chce přistát v Calais."

Všichni zůstali hledět na telegrafistku.

„Určitě mluvíme o stejném letadle?" zeptal se pochybovačně důstojník.

„Tesso," řekla Maddie do telefonu, „je možné, že by to německé letadlo bylo nad Kanálem?"

Celá místnost zatajila dech a čekala na Tessinu netělesnou

odpověď zpod křídových útesů, kde seděla a hleděla na zelené záblesky na obrazovce. Její odpověď se objevila pod hrotem Maddiiny tužky: *Identifikováno nepřátelské letadlo, kurz 187 Maidsend, 25 mil, odhadovaná výška 8 500 stop.*

„Proč si krucinál myslí, že je nad Kanálem?“

„Já vím!“ vyjekla náhle Maddie a mávla k obrovité mapě jihovýchodní Anglie a severozápadní Francie a Nizozemí. „Koukněte! Letí od Suffolku. Bombardoval tam pobřežní základny. Přeletěl ústí Temže nad nejširším místem a myslí si, že přeletěl *Kanál*! Míří rovnou na Kent a myslí si, že je nad Francií!“

„Odpovězte mu,“ nakázal velící důstojník telegrafistce.

„Budete mi muset vyložit protokol, pane.“

„Brodattová, poučte ji o protokolu.“

Maddie polkla. Na nějaké rozmýšlení nebyl čas. Řekla: „V čem že to letí? Jaký typ letadla to je?“

Telegrafistka zopakovala jméno nejdřív německy a všichni na ni zůstali zaraženě koukat. „He-111?“ přeložila to váhavě.

„Heinkel He-111. Nějaká další identifikace?“

„Jenom Heinkel He-111. Nic víc neříkal.“

„Tak mu zopakujte typ letadla, Heinkel He-111. To je otevřená odpověď. Než promluvíte, stiskněte tohle tlačítko a pak ho držte, jinak vás neuslyší. Až domluvíte, tak ho pusťte, aby mohl odpovědět.“

Hlavní radista ji doplnil: „‚Heinkele He-111, tady Calais-Marck.‘ Řekněte mu, že jsme Calais-Marck.“

Maddie poslouchala první volání telegrafistky, v němčině tak klidné a zřetelné, jako by bombardéry Luftwaffe instruovala celý život. Hlas z letadla se zajíkal vděčností, chlapec takřka plakal úlevou.

Telegrafistka se obrátila k Maddie.

„Chce navést na přistání.“

„Řekněte mu tohle –“ Maddie naškrábala do notýsku několik čísel a vzdáleností. „Nejdřív identifikujte jeho, pak sebe. ‚Heinkele He-111, tady Calais.‘ Pak ranvej, rychlost větru, viditelnost –“ Zuřivě

škrábala poznámky. Telegrafistka si prohlédla zakódované zkratky a pak se sebejistým klidem zadala do mikrofonu německé instrukce.

Uprostřed se zarazila a zabodla dokonale upravený nehet do papíru, který jí přisunula Maddie. Neslyšně vyslovila: *R27?*

„Ranvej dvacet sedm," pošeptala jí Maddie. „Řekněte: ‚Přiblížení na přistání, ranvej dvacet sedm.' Poraďte mu, ať shodí bomby do moře, jestli ještě nějaké má, aby nevybuchly, až přistane."

Ve vysílací místnosti bylo ticho, všechny fascinovaly ostré, precizně vyslovené a zcela nesrozumitelné instrukce, jež telegrafistka odříkávala s ledabylou autoritativností ředitelky, a proti tomu vyplašené a stejně nesrozumitelné zajíkavé odpovědi chlapce v poškozeném stroji. Do toho Maddie rychle črtala údaje a protokol k jejich sdělování do tenčícího se zápisníku.

„Už letí!" vydechl velící důstojník a všichni kromě Maddie a telegrafistky – jejichž hlavy byly jako přikované k telefonu a sluchátkům vysílačky – doběhli k dlouhému oknu a sledovali, jak se kolísavým letem blíží bombardér Heinkel.

„Až ohlásí finální přiblížení, tak mu udejte rychlost větru," instruovala telegrafistku Maddie a horečně čárala tužkou po papíře. „Osm uzlů na západojihozápad, s poryvy až dvanáct uzlů."

„Řekněte mu, že na něj budou čekat požárníci," nařídil důstojník. Poklepal jiného radistu po rameni. „Pošlete tam stříkačky. A sanitku."

Černá silueta v dálce se zvětšovala. Pak už bylo slyšet kuckání a kvílení jediného poničeného motoru.

„Ježíši Kriste! Nemá vytažený podvozek," zalapal po dechu mladý poručík jménem Davenport. „To bude pořádná šlupka."

Ale nebyla. Heinkel v záplavě trávy a drnů lehce dosedl na břicho a doklouzal přímo před kontrolní věž. To už se mu s jekotem řítily naproti požární stříkačky a sanitka.

Všichni vyrazili od okna, po schodech dolů a na ranvej.

Maddie si znovu nasadila sluchátka. Zbylí dva radisté byli na nohou a u okna. Maddie natahovala uši, co se to děje, ale slyšela

jen sirény. V dálce bylo vidět nebe a větrný rukáv na konci ranveje, ale přímo pod sebe nedohlédla. Za oknem se vinul tenký proužek černého dýmu.

Venku mezitím Královnička, nebo jak se vlastně jmenovala, zůstala stát na kraji ranveje a sledovala vrak německého bombardéru.

Kymácel se na břiše a vypadal jako macatá plechová velryba, která místo mořské vody chrlí kouř. Telegrafistka skrz rozbité plexisklo kokpitu viděla mladého pilota, jak se zoufale snaží vyprostit mrtvého navigátora z potrhané a zakrvácené kukly. Dívala se, jak se k letadlu seběhl houf mechaniků a hasičů a vytahují z něj pilota a mrtvé členy posádky. A pozorovala, jak se upřímná úleva v pilotově tváři mění na údiv a obavy, když kolem sebe vidí čím dál víc modrých uniforem s insigniemi Královského letectva.

Hlavní radista jí za zády zamlaskal.

„Chudák mladej fricek," utrousil polohlasem. „Ten se domů nevrátí jako hrdina! Beztak v sobě nemá kouska orientačního smyslu."

Zlehka a laskavě položil telegrafistce ruku na rameno.

„Pokud by vám to nevadilo," řekl jí omluvně, „potřebovali bychom vaši pomoc, až ho budeme vyslýchat."

Když sanitáři narychlo dali německého pilota jakž takž dohromady a dopravili ho do přízemní místnosti kontrolní věže, Maddie zrovna končila služba. Pohledem zavadila o omámeného mladíka, který opatrně usrkával z kouřícího hrnku. Ošetřovatel mu mezitím zapaloval cigaretu. Zabalili ho do deky, ale on pořád drkotal zuby, a to byl srpen. Pěkná blonďatá telegrafistka se usadila na okraj tvrdé židle na druhé straně místnosti a zdvořile od zuboženého a zoufalého nepřítele odvrátila pohled. Čekání na další instrukce si krátila cigaretou. Působila stejně vyrovnaně a klidně, jako když si ve vysílací místnosti nasadila sluchátka, ale Maddie si všimla, že nervózním pěstěným ukazováčkem nenuceně rýpe do židle.

Nikdy bych nedokázala to, co ona, pomyslela si Maddie. Bez ní bychom ho nechytili. Nejde jen o to, že mluví německy. Já bych to nedokázala takhle předstírat, jen tak zničehonic, bez výcviku a všeho. A taky bych nejspíš nezvládla, co ji čeká. Bohudík že nemluvím německy.

Tu noc Maidsend zasáhl další nálet. Se zajatým německým bombardérem neměl nic společného, byl to jen další obyčejný nálet, bezzubý pokus Luftwaffe zlikvidovat britskou obranu. Ubikace důstojníků RAF vyletěly do povětří (nikdo v nich v tu dobu nebyl) a v ranvejích zely obrovité jámy. Důstojnice WAAF byly ubytované v budově na okraji pozemku, na němž bylo letiště postaveno, a Maddie i její spolunocležnice spaly tak tvrdě, že vůbec neslyšely sirény. Vzbudily se až po prvním výbuchu. Křovím se v pyžamech a blembácích prodraly k nejbližšímu krytu, v rukou plynové masky a legitimace. Tmu osvětlovaly jen výstřely a plameny explozí – nikde žádná lampa ani proužek světla z pootevřených dveří nebo oken, dokonce ani žhnoucí cigareta. Bylo to jako octnout se v pekle, kolem nic než stíny a tančící plameny a oheň a nad hlavou hvězdy.

Maddie stihla popadnout deštník. Plynovou masku, helmu, přídělové lístky a deštník. Z nebe na ni pršely plameny pekelné a ona je odrážela parapletem. Nikomu pochopitelně nedošlo, že ho s sebou má, dokud se s ním nepokusila procpat do dveří protiletadlového krytu.

„Slož to – slož ten krám – zahoď ho!“

„Nezahodím!“ křikla Maddie a konečně se jí podařilo vměstnat dovnitř. Dívka za ní zatlačila, dívka před ní ji zatáhla za ruku a už se všechny třásly v temné podzemní místnosti za zavřenými dveřmi.

Pár z nich mělo dost duchapřítomnosti a vzaly si s sebou i cigarety. Posílaly je dokola a zdráhavě se o ně dělily s ostatními. Nebyl mezi nimi jediný chlap – muži měli ubikace půl míle od nich, na druhé straně letiště, a používali i jiný kryt, tedy ti, kteří se teď neškrábali do letadla, aby odrazili útok. Dívka se sirkami našla svíčku a všechny se usadily na zem.

„Vytáhni karty, zlato, zahrajeme si žolíky!“

„Žolíky, jo? Nebuď měkká. Poker. Dáme si ho o cíga. Prokrista, odlož někam to paraple, Brodattová. Zbláznila ses?“

„Ne,“ odvětila Maddie velmi klidně.

Všechny se krčily na hliněné podlaze kolem karet a do tmy svítily kroužky zapálených cigaret. Bylo tu útulno, asi tak, jako je útulno v pekle. Cosi prolétlo nízko nad zemí a pokropilo ranvej palbou z kulometu. Dokonce i pod zemí, čtvrt míle daleko, se železné stěny zachvěly.

„Ještě že teď nemám směnu!“

„Chuděry holky, co tam musí sedět.“

„Nemohla bych k tobě pod deštník?“

Maddie vzhlédla. Vedle ní se v mihotavém světle svíčky a jedné olejové lampy krčila drobná telegrafistka. Dokonce i v pánském pyžamu WAAF byla předobrazem ženské dokonalosti a hrdinství, plavé vlasy v kaskádách splývající přes rameno. Ze všech ostatních jen pršely vlásenky, kdežto Královnička je měla vyrovnané na kapsičce pyžama jako vojáky při přehlídce. Zpátky do vlasů půjdou, až si zase lehne do postele. Štíhlými pěstěnými prsty nabídla Maddie zapálenou cigaretu.

„Kéž bych si s sebou taky vzala deštník,“ protáhla s nóbl přízvukem z nejlepších univerzit. „Výtečný nápad! Přenosné zdání úkrytu a bezpečí. Vejdeme se pod něj dvě?“

Maddie nabízenou cigaretu přijala, ale chvilku jí trvalo, než se posunula. Věděla, že tajemná Královnička má za sebou takové šílenosti jako třeba krádež prvotřídní whisky z důstojnické jídelny, a připadalo jí dost pravděpodobné, že někdo, kdo má kuráž se bez přípravy vydávat za nepřátelskou radistku, si z ní, která se při každém výstřelu rozbulela – na vojenském letišti a za války –, dělá šoufky.

Ale Královnička si z ní zřejmě legraci nedělala – spíš naopak. Maddie si o kousek poposedla, aby se pod deštník vešlo ještě jedno tělo.

„Báječné!“ pochvalovala si Královnička. „Připadám si jako želva. Deštníky by se měly vyrábět i z oceli. Já ho na chvilku podržím –“

Jemně jí vymanila držadlo z rozklepané ruky a obě je, uvnitř bunkru poněkud absurdně, schovala pod deštník. Maddie si potáhla z cigarety. Chvíli si střídavě okusovala nehty a kouřila vypůjčenou cigaretu, až z ní zbyl jen žmolek papíru a popela, a pak se jí ruce konečně přestaly třást. „Děkuju," vypravila ze sebe chraplavě.

„Není zač," odvětila Královnička. „Nechceš si chvíli zahrát? Já ti ten deštník přidržím."

„Čím jsi byla v civilu?" zeptala se Maddie jakoby nic. „Herečkou?"

Telegrafistka se rozplynula v záchvatu pobaveného smíchu, ale dál přitom pevně držela deštník Maddie nad hlavou. „Kdepak, jen ráda předstírám," řekla. „Stejně to dělám s našimi chlapci, víš? Flirt je hra. Jinak jsem vlastně docela nudná. Nebýt války, byla bych na univerzitě. Nedodělala jsem ani první ročník. Začala jsem o rok brzy a o semestr pozdě."

„A co jsi studovala?"

„Němčinu. Samozřejmě. Slýchala jsem ji – tedy takovou její pravláštní variantu – ve Švýcarsku, ve vesnici, kde jsem chodila do školy. A moc se mi líbila."

Maddie se zasmála. „Dneska odpoledne jsi úplně čarovala. Vážně jsi byla skvělá."

„Nikdy bych to nesvedla, kdybys mi neradila, co mám dělat. Ty jsi taky byla skvělá. Bylas vždycky přesně tam, kde jsem tě potřebovala, jedinkrát jsi nešlápla vedle. Rozhodovala ses za mě. Mně stačilo jen dávat pozor, u téčka beztak celé dny nedělám nic jiného – téčko je telegraf, jak asi víš –, jen poslouchám a poslouchám. Nikdy nemusím nic dělat. A dnes odpoledne stačilo jen číst poznámky, co jsi mi psala."

„Muselas je překládat!" opáčila Maddie.

„Zkrátka jsme to zvládly spolu," zakončila to kamarádka.

Lidi jsou složitá stvoření. Kolikrát ani nevíte, co všechno v nich je. Potkáváte třeba někoho dennodenně ve škole, v práci nebo v jídelně, občas si spolu dáte cigaretu nebo kávu a rozprávíte o počasí nebo nočním náletu. A vůbec přitom nemluvíte o tom, jakou nej-

horší věc jste kdy řekli své matce nebo jak jste si ve třinácti celý rok hráli na Davida Balfoura z *Únosu* od Stevensona nebo co byste rádi prováděli s tím pilotem, co vypadá jako Leslie Howard, kdybyste se s ním po zábavě octli o samotě na jeho kavalci.

Tu noc ani následující den nikdo nespal. Ráno jsme museli vlastníma rukama zazáplatovat celou ranvej. Neměli jsme na to vybavení, neměli jsme nářadí ani materiál a nebyli jsme žádná stavební četa, ale bez ranveje byla základna Maidsend bezbranná. A když se to vezme kolem a kolem, tak Británie taky. A tak jsme přistávací dráhu opravili.

Zapojili se všichni, dokonce i zajatý Němec – podle mě se trochu obával, co ho jako válečného zajatce čeká, a mnohem raději celý den svlečený do půl těla s dalšími dvaceti piloty přehazoval hlínu, než aby se nechal převést do kdovíjakého zajateckého tábora ve vnitrozemí. Vzpomínám si, že jsme všichni museli sklonit hlavu a držet minutu ticha za jeho mrtvé kamarády, než jsme se pustili do práce. Co s ním bylo potom, nevím.

V jídelně Královnička usnula s hlavou na stole. Nejspíš se po dvouhodinovém tahání kamenů na ranveji stihla učesat, ale pak už si ani nevyndala lžičku ze šálku. Maddie si sedla naproti ní a na stůl položila dva hrnky čerstvého čaje a jidáše s polevou. Pánbůh ví, kde se ta poleva vzala. Někdo si nejspíš keťasil cukr pro případ, že letiště dostane přímý zásah a všichni budou potřebovat zvednout náladu. Maddie se celkem ulevilo, když zastihla neochvějnou telegrafistku v nedbalkách. Přistrčila kouřící hrnek živé vody blíž ke Královničce, takže ji sálající teplo probralo.

Obě si položily hlavu na předloktí.

„Bojíš ty se vůbec něčeho?“ zeptala se Maddie.

„Spousty věcí!“

„Tak schválně, řekni jednu.“

„Vyjmenuju ti jich třeba deset.“

„No tak spusť.“

Královnička si prohlédla své ruce. „Mám strach, že si zlámu nehty,“ pronesla kriticky. Po dvou hodinách odklízení suti a po-

krouceného plechu z ranveje její manikúra rozhodně potřebovala vyspravit.

„Myslím to vážně," řekla Maddie potichu.

„No dobře. Bojím se tmy."

„To ti nevěřím."

„Je to pravda," opáčila Královnička. „A teď ty."

„Já se bojím zimy," odpověděla Maddie.

Královnička si usrkla čaje. „Bojím se, že usnu při práci."

„To já taky." Maddie se zasmála. „A že budou padat bomby."

„Snaž se trochu."

„No dobře." Teď byla pro změnu trochu defenzivní Maddie. Setřásla si tmavé kučery z límečku. Vlasy měla docela dlouhé, tak tak že se vešla do předpisů, ale tak dlouhé, aby se daly svázat do drdolu, zase nebyly. „Že bomby zasáhnou babičku s dědou."

Královnička souhlasně přikývla. „Anebo mého oblíbeného bratra. Jamie je nejmladší, věkově k sobě máme nejblíž. Je pilot."

„Mám strach, že nic kloudného neumím," řekla Maddie. „Nechci se hned vdát, jen aby mě nečekal Ladderal Mill."

„To si děláš legraci!"

„Až bude po válce, pořád nebudu nic umět. Vsadím se, že pak už nikdo radistky nijak zvlášť potřebovat nebude."

„A ty myslíš, že válka skončí brzo?"

„Čím déle bude trvat," řekla Maddie a opatrně rozkrojila pečivo cínovým příborovým nožem napůl, „tím víc zestárnu."

Královničce unikl úlevný, zvonivý smích. „Zestárneš!" vypískla. „Já se stáří strašlivě bojím."

Maddie se usmála a podala jí půlku jidáše. „To já taky. Ale je to trochu jako se strachem ze smrti. Člověk s tím nic moc nenadělá."

„Jak jsem na tom?"

„Máš čtyři. Když nepočítám ty nehty. Ještě šest."

„Tak jo." Královnička natrhala svou část jidáše na šest stejných kousků a vyrovnala je na podšálek. Pak je jeden po druhém namáčela do čaje a s každým vyjmenovala jednu obavu, než ho snědla.

„Za páté, vrátný na Newberry College. Srašný ohyzda, to ti povím. Byla jsem o rok mladší než všechny ostatní prvačky a bývala bych se ho bála, i kdybych mu nevadila. Věděl, že studuju němčinu, a byl přesvědčený, že má profesorka je špiónka! To máme pět, že? Za šesté, výšky, mám strach z výšek. Když mi bylo pět, starší bratři mě přivázali k okapu na střeše našeho zámku a nechali mě tam celé odpoledne. Však za to všech pět taky dostalo pořádný výprask. Za sedmé, duchové – tedy jeden duch, ne duchové, jeden konkrétní. Toho se tady ale bát nemusím. Ale kvůli němu se taky nejspíš bojím tmy."

Královnička ta nečekaná doznání spláchla čajem. Maddie na ni hleděla s rostoucím údivem. Seděly stále tváří v tvář, brady položené v dlaních, lokty opřené o stůl, a nezdálo se, že by si Královnička vymýšlela. Brala ten výčet velmi vážně.

„Za osmé, že mě chytí, jak kradu hroznové víno ve skleníku na zahradě. Za to je taky výprask. Samozřejmě že na výprask i na kradení vína už jsem dost stará. Za deváté, že někoho zabiju. To je jedno, jestli náhodou, nebo schválně. Zachránila jsem včera tomu mladému Němci život, nebo jsem mu ho zničila? Ty to děláš taky – radíš pilotům, kde najdou nepřítele. Jsi za to odpovědná. Přemýšlíš o tom někdy?"

Maddie neodpověděla. Ale skutečně o tom přemýšlela.

„Třeba jde jen o poprvé a pak už je to snazší. Za desáté, bojím se, že se ztratím."

Vzhlédla od „desítky" namočené v čaji a podívala se Maddie do očí. „Vidím, že jsi skeptická a nechce se ti věřit ničemu, co ti povídám. Třeba se vlastně duchů tak docela nebojím. Ale rozhodně mám strach, že se ztratím. Nenávidím, když se tady na letišti snažím zorientovat. Všechny ty baráky vypadají stejně. A je jich tu čtyřicet, kristepane! A všechny ty pojížděcí dráhy a ranveje se pořád mění. Snažím se orientovat podle letadel, ale oni je neustále přesouvají."

Maddie se zasmála. „Mně bylo včera toho ztraceného skopčáckého pilota líto," řekla. „Vím, že to není správné. Ale už kolikrát

jsem takhle zmatené zažila i naše chlapce, když poprvé přeletěli Peniny. Mohlo by se zdát, že splést si Anglii a Francii nejde. Ale kdoví, na co člověk myslí, když mu všechny kamarády rozstříleli na cucky a letí v porouchaném letadle. Třeba to byl jeho první let nad Anglii. Bylo mi ho strašlivě líto."

„To mně taky," připustila Královnička měkce a spolkla poslední lok čaje, jako by do sebe obrátila panáka whisky.

„Ten výslech musel být hrozný, ne?"

Královnička přimhouřila oči, tajemně, jak to uměla. „‚Mlč, zachráníš život.' Přísahala jsem, že o takových věcech nebudu mluvit."

Telegrafistka se narovnala. Prohlédla si své zničené nehty, pokrčila rameny a pohladila si vlasy, jestli drží, jak mají. Potom vstala, protáhla se a zívla. „Děkuju, že ses podělila o jidáše," řekla s úsměvem.

„Děkuju, že ses podělila o své obavy!"

„Ty mi jich ještě pár dlužíš."

Vtom se rozezněla siréna ohlašující nálet.

Ormaie 11. XI. 1943 JB-S

CO K PŘÍBĚHU NEPATŘÍ

Musím sem zapsat včerejší hlášení, protože to byla švanda.

Engelová rozčileně mávala popsaným kusem hotelového papíru von Lindenovi před obličejem a hulákala: „Musíte jí nařídit, aby psala o schůzce s Brodattovou. Tyhle řeči o radaru jsou samé nesouvislé bláboly."

Von Linden vydal zvuk, který připomínal tiché blafnutí vzduchu, když se sfoukne svíčka. Obě jsme na něj s Engelovou hleděly, jako kdyby mu na hlavě zničehonic vyrazily rohy. (Podle mě to byl smích. Ani se neusmál – řekla bych, že má obličej ze sádry –, ale rozhodně to byl smích.)

„Fräulein Engelová, nejste studentkou literatury," řekl. „Tady anglická poručice studovala umění románu. Využívá napětí a náznaků."

Ta tedy koukala. Já jsem samozřejmě využila příležitosti a s kravsky wallaceovskou kuráží jsem se do toho vložila: „Já nejsem *Angličanka*, ty fricku jeden zabedněná, ale SKOTKA."

Engelová mi úslužně vlepila pohlavek a prohlásila: „Jenže ona nepíše román, ale zprávu."

„Ale používá literární prvky techniky románu. A k setkání, o kterém mluvíte, už došlo – poslední čtvrthodinu tu o něm čtete."

Engelová začala horem pádem listovat papíry nazad.

„Nepoznáváte ji na těch stránkách?“ napověděl jí von Linden. „Inu, nejspíš ne. Přisuzuje si na nich schopnosti a odvahu, jakých jste u ní nikdy nebyla svědkem. Ona je ta mladá dáma jménem Královnička, telegrafistka, která navádí letadlo Luftwaffe. Naše zajatá anglická agentka –“

„Skotská!“

Plesk.

„Naše *zajatkyně* se ještě nerozepsala o své funkci telegrafistky na letišti v Maidsendu.“

Páni, je dobrý. Ani v nejdivočejších snech by se mi nezdálo, že by SS-Hauptsturmführer Amadeus von Linden byl „studentem literatury“. Ani v nejdivočejších snech.

Pak chtěl vědět, proč jsem se rozhodla psát o sobě ve třetí osobě. Vlastně jsem si toho ani nevšimla, dokud se mě nezeptal.

Jedna odpověď je prostá, vyprávím příběh z pohledu Maddie a bylo by divné vnášet v tomhle okamžiku do děje pohled nový. Je mnohem jednodušší psát o sobě ve třetí osobě než se snažit příběh vypovědět ze svého pohledu. Můžu se vyhnout všem svým někdejším myšlenkám a pocitům. Je to povrchní způsob, jak o sobě psát. Nemusím se brát vážně – nebo jen tak vážně, jak mě bere Maddie.

Ale jak řekl von Linden, nepoužila jsem ani své vlastní jméno, což Engelovou právě zmátlo.

Druhá, skutečná odpověď je, že už nejsem Královnička. Nejradši bych *svému starému já jednu vrazila*, když si na něj vzpomenu, jak je zapálené a sebejisté a okatě hrdinské. A řekla bych, že by mi jednu vrazili i ostatní.

Teď už jsem někdo jiný.

Nicméně mi vážně říkali Královnička. Všichni měli nějaké pitomé přezdívky (jako ve škole, vzpomínáte?). Já byla Skotka, někdy, ale častěji Královnička. To proto, že Marie Stuartovna je další z mých proslulých předků. Její smrt taky nebyla nic pěkného. Všichni umřeli dost nepěkně.

Dneska mi dojdou papíry. Dali mi židovský bloček na recepty, dokud nenajdou něco rozumnějšího. Ani jsem nevěděla, že něco takového existuje. Nahoře na receptech je i jméno doktora, Benjamin Zylberberg, a dole žlutá hvězda s varováním, že tento židovský doktor smí podle zákona předepisovat léky jen Židům. Zřejmě už se medicíně nevěnuje (pravděpodobně ho odvezli někam do koncentračního tábora lámat skály), a tak jeho bianko recepty padly do rukou gestapa.

RECEPTY!

Nom: Anna Engelová *Adresse:* Správně Fräulein Engelová. Někdy ji oslovuju „Paní dozorkyně mein Führer, pane“, když ji chci vytočit.	*Date:* Dáte? Ta nejspíš jen tak někomu nedá. Má vůbec někoho? Manžela?… Nenosí žádné šperky. (v. L. má zlatý pečetní prsten s maličkatým safírem).
R_x Potřebovala by pořádně přefiknout. Na výběr má z následujících: Chlapi z guerrilového hnutí Maquis Gestapo Odboj Německá armáda Francouzské milice Civilisté	
Médecin Dr. Sigmund Freud (Nikoli Dr. Zylberberg, ale i tak patřičného židovského původu)	*Rép.* Každou noc, *fois* 4 nebo 5

Vyplnila jsem ještě jeden, milejší.

Nom: Anna Engelová *Adresse:*	*Date:* Pořád hledá.
R_x ✓ 1 cigareta ve slonovinové špičce ✓ 1 velké šampaňské (normální lahev by nestačila, aby byla povolnější) ✓ 1 koktejlky Chanel… její barva je ČERVENÁ ✓ 1 stůl v hotelu Ritz Paris, jestli se z něj ovšem náckové někdy odkýblují. Proč je tak baví ničit pěkné hotely?	
Médecin	*Rép.* Podle potřeby *fois*

Chtěla jsem jí předepsat Pořádný flám, ale když jsem si to představila, připomnělo mi to Matu Hari při plnění úkolu. Nebyla by Engelová koneckonců šťastnější jako špiónka, skvostná a smrtelně nebezpečná? Já si ji zkrátka nedovedu představit jinak než jako Příšerně pinktlich oficírku. A nemůžu říct, že by chmurné následky *neúspěšné* mise zvláštní agentky byly něčím, co bych kdovíjak vřele doporučovala.

Chtěla jsem napsat recepty ještě Williamu Wallaceovi a Marii Stuartovně a taky Adolfu Hitlerovi, ale nenapadá mě nic chytrého, aby mi to stálo za ten trest, že jsem zbytečně mrhala papírem.

Na první místo svého vlastního receptu bych napsala kávu. Hned na druhé aspirin. Něco na mě leze, mám horečku. Tetanus to nebude, proti tomu jsem očkovaná, ale mohla by to být otrava krve. Ty špendlíky asi dvakrát čisté nebyly. Skoro všechny jsem vytahala, ale na jeden jsem zapomněla a teď mě to místo bolí (mám taky trochu obavy z některých popálenin, které mě dost dřou, když při psaní zavadím zápěstím o stůl). Třeba umřu poklidně na otravu krve a vyhnu se petrolejové terapii.

Neexistuje účinný způsob, jak se zabít špendlíkem (gangrénu bych za účinný způsob sebevraždy nepovažovala) – dlouho jsem nad tím dumala, když už mi tam ty špendlíky nechali, ale zkrátka to nejde. Hodí se však jako šperháky. Moc mě bavilo, když nás při výcviku učili, jak se někam vloupat. Chmurné následky svého neúspěšného pokusu využít nabyté vědomosti v praxi už si tolik neužívám – otvírání zámků mi jde, ale z budovy už se nedostanu. Naše cely jsou vlastně jen hotelové pokoje, ale stráží nás jako královskou rodinu. A taky jsou tu psi. Po té epizodce se špendlíky se na mně pěkně vyřádili, abych nemohla chodit, kdybych se náhodou přece jen dostala ven – nevím, kde se člověk naučí někoho zchromit, aniž mu přitom zláme nohy, asi v Náckovské škole bití a kopání. Jako vždy to nemělo žádné trvalé následky, tenhle týden už mám jen modřiny. Jen mě teď pečlivě šacují, jestli u sebe nemám nějaký zapomenutý kousek kovu. Včera mě lapli, když jsem

se pokoušela si do vlasů schovat špičku pera (neměla jsem naplánované, co s ním, ale jeden nikdy neví).

Jo, často zapomínám, že tohle nepíšu pro sebe, a pak už je pozdě škrtat. Důra Engelová mi vždycky hned vyškubne papíry a spustí poplach, když si všimne, že se snažím něco vzít zpátky. Včera jsem chtěla spodek stránky utrhnout a sníst, ale ona byla rychlejší. (To bylo, když mi došlo, že jsem bezděky zmínila továrnu ve Swinley. Je osvěžující se s ní občas poprat. Ona má volné ruce i nohy, ale já jsem mnohem vynalézavější. A taky jsem ochotná zapojit zuby, což nenávidí.)

Kde jsem to přestala? Hauptsturmführer von Linden mi sebral všechno, co jsem včera napsala. Ty bezduchej chladnej parchante fašounská, jestli se budu opakovat, můžeš si za to sám.

„Vtom se rozezněla siréna ohlašující nálet," připomněla mi slečna Engelová. Chytrá holka, dává pozor.

Musím jí teď každou stránku odevzdat k přečtení, když ji dopíšu. S recepty jsme si užily spoustu švandy. Jestlipak bude mít potíže, když se zmíním, že jich tentokrát sama několik spálila? To tě odnaučí se se mnou kamarádíčkovat, bachařko Engelová.

Už jednou jsem jí pěkně zasolila, ačkoli nevědomky, když jsem napsala o ní a cigaretách. Ve službě má zakázáno kouřit. Adolf Hitler nejspíš vede nějakou vendetu proti tabáku, připadá mu odporný a nechutný a jeho vojenská policie ani její spolupracovníci nemají v práci kouřit. Mně připadá, že se to kdovíjak přísně nedodržuje, ledaže velí někdo tak obsedantně vyžadující poslušnost jako Amadeus von Linden. Jeho škoda, zapálená cigareta se náhodou docela hodí, když má člověk v popisu práce získávat informace od nepřátelských špiónů.

Pokud se bude Engelová dál dopouštět jen samých drobných prohřešků, nechají si ji tu, protože by těžko hledali někoho, kdo disponuje podobně všestranným nadáním (něco jako já). Ale její průšvihy se vždycky klasifikují jako „neuposlechnutí rozkazu".

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.